

DEMMERIKS DAGBLAD

A photograph of two people, a woman on the left and a man on the right, standing in a grassy polder landscape. They are both wearing white aprons and white head coverings. The woman is holding a large, round, yellow cheese wheel. The man is holding a similar cheese wheel on his shoulder. In the background, there is a body of water, a small stream, and bare trees under a cloudy sky.

Welkom in de Demmerikse Polder, Vinkeveen. **Doe de Bello-safari.** Op een klein stationnetje. **Ik vertrek, of ik blijf in De Ronde Venen.** Waar zijn de weidevogels? **André Hazes, Johan Cruijff en Jacob van Demmerik.** Water, je vijand en je vriend. **Boeren in de polder: vroeger was alles slechter.** De toekomst van het landschap. **Wandelen langs het oude spoor.** Openluchtvoorstellingen in de polder. **Heel veel mooie foto's.**

Welkom in de Demmerikse Polder!

Onder de rook van Amsterdam en Utrecht vind je een van Nederlands mooiste en oudste polders: de Demmerikse polder in Vinkeveen. Al bijna duizend jaar vindt mens en dier hier zijn leefwereld. Een wereld van boeren, edelen, treinen, koeien, grutto's, kievieten, insecten, gras, bloemen, kaas, melk, boter, burgers, kikkers, verlaten stationnetjes, buitenlui, wandelaars, riet, kerktorens, eenden, snoeken, spoorfanaten, vogelaars, natuurliefhebbers en nog veel meer. En dat alles een paar meter onder de zeespiegel.

Vanuit het Spoorhuis Vinkeveen is het idee gekomen om deze bijzondere wereld vast te leggen in een krant. Wij nemen u in dit blad mee naar verleden en heden van deze groene, met sloten doortrokken wildernis. Hoe is de polder zo geworden, wie houdt de polder droog, wie wonen en werken er, en hoe kan jij ervan genieten?

Genieten begint met het lezen van deze krant. Als je eetlust gewekt is kun je mee op een van onze Bellosafari's inclusief heerlijke broodjes Demmerikse kaas. Of beleef een van onze Polderperformances, een show met wervelende optredens midden in het polderlandschap.

Tot ziens in de Demmerikse Polder!

Klaas Pater en Gert Tetteroo,
Spoorhuis Vinkeveen

Het redactieteam

Colofon

© 2021 — Het Demmeriks Dagblad
is een uitgave van de Stichting
Spoorhuis Vinkeveen.

Concept en uitvoering:

Gert Tetteroo, i.s.m. Klaas Pater,
Aziz Bekkaoui en Rob Isaacs.
www.hetspoorhuis.nl
info@hetspoorhuis.nl

Redactie:

Christine Boland
Pepijn Schaeffer
Aziz Bekkaoui
Klaas Pater
Rob Isaacs
Gert Tetteroo

Fotograaf:

Raymond van Zessen

Overige foto's/illustraties:

Eric Martin
Roef Ankersmit
Arthur van der Kooij
Peter Bakker
archief Spoorhuis
BramBam
Iris Koot
Annemieke Tetteroo
Johan Klijn
Piet Heemskerk

Dank aan de hieronder vermelde
partners die het Demmeriks Dag-
blad, de Bello Safari's en/of de Pol-
der Performances mogelijk hebben
gemaakt. Zonder jullie steun was
het niet gelukt!

Partners

AZIZ BEKKAOUI

4 Het Spoorhuis, markant spoomonument

8 De Demmerikse polder

13 Water

28 Ik vertrek of ik blijf

30 Polder Performances

20 De toekomst van het landschap

19 Jacob van Demmerik

22 Boeren in de polder

31 Doe de Bello Safari

Het Spoorhuis Vinkeveen

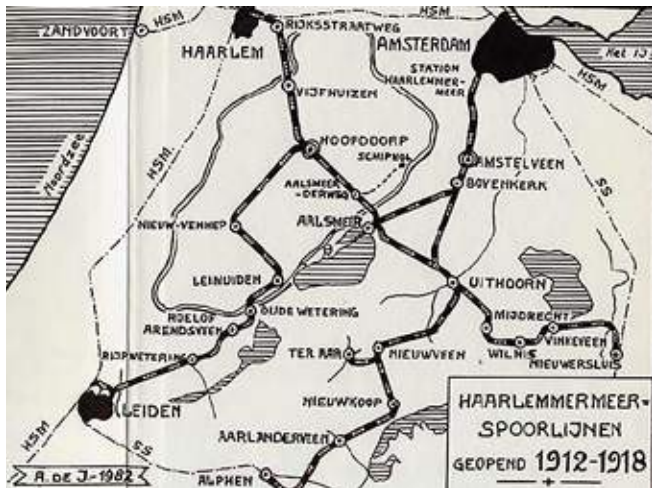
Een markant monument

De opening op 1 december 1915

Vader en moeder Kooijman

De Bello onder stoom bij het Spoorhuis

Het Spoorhuis is een van Nederlands meest origineel bewaard gebleven stations uit de periode rond 1915. Van begane grond tot aan de zolder is de originele lay-out bewaard, inclusief bewerkte plafonds en Art Deco pilaren. Naast 'wonen' is het voor tal van andere functies gebruikt: station, depot Van Gend & Loos, opslagplaats, fiets/brommerwinkel, tweedehands winkel en, sinds maart 2016, evenementenlocatie. In de volksmond staat station Vinkeveen sinds mensenheugenis als het Spoorhuis bekend.

1 december 1915

De opening

1 december 1915: heel Vinkeveen is uitgerukt, het station wordt geopend! We worden opgestoten in de vaart der volkeren! Vinkeveen was tot dan, nog zonder A2 en N201, een vrij geïsoleerd dorp. Per trein, onderdeel van de gloednieuwe 'Haarlemmermeer-spoorlijnen', was je nu in 10 minuten in Nieuwersluis, waar je kon overstappen naar Amsterdam en Utrecht. En vanuit daar de wijde wereld in. Er reden dagelijks, naast goederentreinen, zo'n 17 passagierstreinen. In de eerste maanden, tot 14 april 1916, was dhr. C.H. van Leeuwen hier stationschef.

1916 – 1937

Stationschef Jacob Kooijman en familie

Jacob werd 4 maanden na de opening, op 15 april 1916, benoemd tot station-chef. Hij woonde hier met zijn vrouw Neeltje en 4 kinderen: Henk, Paul, Han en Neeltje. In December 1924 viert Jacob zijn 25-jarig jubileum met heerlijke feestelijkheden. Er is veel werk in het kleine station: van de passagiers- en vrachtafhandeling tot het onderhoud van diverse gebouwen, de spoorlijn en het bedienen van bruggen. Midden jaren '30 werken er meer dan dertig mensen. Jacob gaat in 1937 met pensioen en vertrekt naar Rotterdam. Zijn kleindochter Nel van der Linden – Rijdes woont heden ten dage weer vlakbij het oude station.

Jacob met dochter Neeltje op het perron

1937 – 1950

Stationschef Teun Boellaard en familie

De familie Boellaard heeft hier volgens jongste dochter Greet, ook wel 'het mooiste meisje van Vinkeveen' genoemd, een heerlijke tijd gehad. Het gezin bestond uit vader Teun, moeder Geertje en 8 kinderen: Nel, Marie, Jo, Cor, Teus, Herman en de twee jongsten Hans (1938) en Greet (1941) die in het Spoorhuis geboren zijn. Het leven op een klein platteland-stationnetje was verrukkelijk: er gebeurde iedere dag wel wat en voor de kinderen was er lekker veel ruimte om te spelen. Een neef schreef: 'Wanneer Teun niet door spoorbezigheden in beslag genomen werd was hij aan het vissen. Zijn zelf gerookte paling was om je vingers erbij op te vreten'. Op de familiefoto uit 1942 (rechts), genomen bij Boellaards 25-jarig spoorjubileum, zit de net geboren Greet bij moeder op schoot.

In de Tweede Wereldoorlog waren veel Vinkeveense (door de Duitsers verboden) radio's hier in de kelder verstopt. De hele familie moest in september 1944 onderduiken vanwege de Spoorwegstaking. Vader Boellaard werd verraden maar kwam snel weer vrij.

Op 3 september 1950 liet Teun Boellaard de laatste passagierstrein vertrekken. Er was al sprake van opheffing van de spoorlijn in de jaren '30; dat heeft een actiegroep onder leiding van dorpsdokter Pierrot toen weten te voorkomen. Het achterland bleek echter te klein voor een rendabele spoorverbinding, de concurrentie van de bus was te groot. Voor goederenverkeer bleef de lijn nog decennia in gebruik.

De Boellaards vertrokken naar Amsterdam. Hans, die zijn 80e verjaardag in 2018 in het Spoorhuis vierde, overleed in 2020. Jongste dochter Greet is nog steeds een graag geziene gast in en rond het Spoorhuis.

1950 – 1968:

Jan en Wilhelmina Kolenberg – Van Gend & Loos

Het einde van de passagierstreinen betekende gelukkig niet het einde van het station. Jan en Wilhelmina ('Willie') Kolenberg nestelden zich hier met 1 zoon, Jan Jr., en 6 dochters: Katrien, Truus, Annie, Novi, Aggie, en Josefien.

Dochters Novi en Aggie herinneren het Spoorhuis als een groot en koud huis zonder badkamer. Na een tijdje hoorden ze de langskomende goederentreinen niet meer, maar het huis stond dan wel te trillen.

Vader Jan werkte voor expediteur ATO, Algemene Transport Onderneming (een dochter van Van Gend & Loos). Pakjes kwamen met de trein aan waarna Jan ze met een omgebouwde legertruck in de buurt rondbracht. Hiernaast bediende hij wissels en seinen, en de spoorbrug achter het Spoorhuis over de Ringdijk.

Jan 'Opa Spoor' met zijn kleinkinderen (v.l.n.r.): Ineke, Johan en Alex

De Bello bij het Spoorhuis in 1938 – bij het 40-jarig regeringsjubileum van Koningin Wilhelmina

Jan's Bedford legertruck met zoon Jan Jr., de jongen uit het raam is Ton Post.

Novi en Aggie op bezoek in 2017

Een gouden knoop van Boellaards uniform ►

Het mooiste meisje van Vinkeveen: Greet Boellaard ►►

3 september 1950, Teun Boellaard laat de laatste passagierstrein vertrekken ▼

Spoorhuisdirecteur Gert Tetteroo in 2017 met Hans en Greet Boellaard op het oude perron

De familie Boellaard op 28 april 1942, het 25-jarig spoorjubileum van vader Teun. Greet zit bij moeder op schoot.

Jan Kolenberg met kleinkind Johan in de keuken

Jan en Willie Kolenberg

Spoorhuis rond 1960, waarschijnlijk bedient Jan (op de rug) gezien hier het sein

Jan Stoof in zijn tweedehands winkel

De winkel van sinkel

Heel veel fietsen en brommers

50-jarig huwelijk van Jan en Alie in 2010

De 80e verjaardag van Alie in Het Spoorhuis

De laatste goederentrein rijdt langs, einde van een tijdperk

De wachtkamer vóór de restauratie

De verf was op...

1968 – 2010

Jan en Alie Stoof - fietsen, brommers en rommelmarkten

De familie Stoof koestert warme herinneringen aan het Spoorhuis: Jan en Alie met hun kinderen Geesje, Jan, Aafke, Alie en Gerrit. De liefde tussen Jan en Alie begon vroeg: ze leerden elkaar op zeer jonge leeftijd kennen. Verkering hadden ze al vanaf 13 en 15. Alie trouwde Jan, volgens haar 'de knapste uit een gezin van 16', op haar 21e.

Jan begon in de jaren '60 een fietsen- en brommerwinkel op de begane grond van het Spoorhuis. De Kolenbergs woonden toen nog boven, bij hun vertrek in 1968 kon de familie het ruime huis op de 1e en 2e verdieping betrekken. Er moest flink verbouwd worden, er was bijvoorbeeld geen badkamer.

Ze gebruikten veel van de destijds razend populaire schrootjes die, toen ze vijftig jaar later bij de restauratie werden verwijderd, bewerkte plafonds en paneelwanden en -deuren bleken te verbergen. Alles was bewaard gebleven.

De kinderen Stoof spreken van een heerlijke tijd, waarin zoon Gerrit op passerende goederentreinen sprong om er bij de A2 weer af te stappen. We weten dat een van de dochters stiekem rookte, we vonden haar verstopte pakje Pall Mall sigaretten tijdens de restauratie achter de betimmering van haar 's winters zeer (!) koude slaapkamer op zolder.

Ging alles van een leien dakje voor de familie Stoof? Natuurlijk niet. Jan was bijvoorbeeld als fietsenmaker veel te genereus, als een kind een fiets ter reparatie aanbod deed hij dat meestal gratis. Al snel lieten lokale slimmerds alle fietsen door hun kids brengen. Jan rekende stevast te weinig, beschouwde hoge prijzen als 'diefstal'.

Begin jaren '80 ging het mis – de zaak ging failliet inclusief belasting-schuld. Maar Jan en Alie knokten terug: Jan pakte allerlei baantjes aan als brugwachter, en later als technische man in bejaardencentrum Maria-oord. De belastingsschuld is deels door de (gereformeerde) kerk "De Morgenster" betaald, en als dank hiervoor heeft Jan 16 jaar een maandelijkse rommelmarkt in en rond het Spoorhuis georganiseerd. De opbrengsten gingen naar de kerk, volgens zoon Gerrit hebben Jan en Alie hun schuld hiermee wel 3 x terugbetaald. De oude wachtkamer werd tweedehands winkel, een voorloper van de Kringloop.

Vinkeveen veranderde, de sfeer werd opener. Toen de dominee Jan op een mooie zondag vermaande het onkruid niet op de dag des Heren te wieden antwoorde die: 'Het groeit ook op zondag dominee'.

In 1986 reed de laatste goederentrein langs het Spoorhuis. Het traject Nieuwersluis – Vinkeveen – Uithoorn was toen het enige nog actieve stukje Haarlemmermeer-spoorlijn mede omdat de NS-treinen in Mijdrecht gesloopt werden. Toen daar een einde aan kwam viel definitief het doek van dit stuk spoorgeschiedenis, inclusief de spoorbomen over de A2.

In 2010 verlieten Jan en Alie het Spoorhuis, dat voor hen te groot en te bewerkelijk werd. Zij vierden hier nog wel hun 50-jarig huwelijk op 2 juli 2010. Jan is kort hierna overleden. Alie is nog wel bij ons en heeft in 2017 haar 80e verjaardag in het Spoorhuis gevierd.

2010 – 2015

Leegstand en anti-kraakbewoning

Na 2010 was even sprake van sloop van het monumentale Spoorhuis: een groot nieuw huis op deze mooie plek zou meer kunnen opbrengen. Die plannen gingen door de financiële crisis van die tijd niet door en kort daarna konden twee Vinkeveense broers – Harry en Raymond de Rijk van aannemingsbedrijf VOB – het spoorhuis kopen van de NS. Er was mede door de crisis niet zo snel een nieuwe bestemming voor het pand te vinden, waardoor anti-kraak bewoonster en kunstenaar Marjolein ter Beek hier volgens eigen zeggen drie jaar 'heerlijk' heeft kunnen wonen.

2015 – heden:

Arnold Dolging, Gert Tetteroo en Timmie, vergader- en evenementenlocatie

In augustus 2015 liepen Amsterdammers Gert Tetteroo en Arnold Dolging tegen het Spoorhuis aan waarbij Arnold uitriep: hier wil ik wel wonen!

Zij zagen turend door de ramen dat het pand anti-kraak bewoond werd, inclusief na jaren leegstand veel achterstallig onderhoud. Wat was dit mooi. Gert droomde die nacht dat het pand schitterde in het licht en nam contact op met eigenaar VOB met het volgende idee: de begane grond net als vroeger weer openstellen voor het publiek, en boven wonen.

Na een eerste rondgang met Harry de Rijk vroeg deze voorzichtig: willen jullie het nog steeds? Er was veel werk te doen. Maar het klikte, en niet veel later begon de intensieve restauratie waarbij VOB het exterieur en de constructieve zaken voor zijn rekening nam, en het bedrijf van Gert het interieur met de kleurstellingen van Arnold en de cruciale hulp en adviezen van vriend Klaas Pater. Op 1 december 2015 werd midden in de verbouwing de 100e verjaardag van het pand gevierd. En op 7 maart 2016, de verjaardag van oud-bewoonster Alie Stoof maar ook (niet toevallig) van Gert, openden Commissaris van de Koning Wilibrord van Beek en burgemeester Maarten Divendal onder grote belangstelling het nieuwe Spoorhuis. Het pand was klaar voor de komende eeuw.

Sindsdien wonen en werken Gert, Arnold en Timmie de hond met veel plezier in de oude stationwachterswoning op de 1e en 2e verdieping. Gert is actief als interim-manager en evenementenorganisator, Arnold werkt in de kunstwereld. Zij verhuren de begane grond aan bedrijven en particulieren. Er zijn inmiddels honderden bijeenkomsten en evenementen geweest: brainstormsessies, vergaderingen, verjaardagen, huwelijken, wildinners, lezingen, afscheidsrecepties, feestelijkheden, wandelingen, concerten en herdenkingen, waaronder de landelijke viering van 200 jaar NAP die het NOS-journaal haalde. In september 2019 werd Spoorhuis Filmhuis geopend: een keer per maand een goede, bijzondere film met bioscoopkwaliteit beeld en geluid.

Het oude spoor is nu een 19 km lang wandelpad – het Bellopad (zie elders in deze krant). Toen de gemeente in 2018 voornemens bleek dit prachtige hobbellige, knobbelige wandelpad pad te asfalteren is hiertegen vanuit het Spoorhuis met vele omwonenden en betrokkenen actiegevoerd. Met succes: het Bellopad is behouden, inmiddels ook naar volle tevredenheid van de gemeente.

Het Spoorhuis staat weer als een huis – dat bleek wel toen het in de nacht van 5 op 6 juni 2019 door een windhoos getroffen werd. Twee grote, oude lindebomen naast het pand waaiden om, de dakpannen vlogen je om de oren, het pand trilde om middernacht op haar grondvesten maar de schade bleef beperkt. Wij zijn benieuwd hoe bewoners en gebruikers in 2115, bij het tweehonderdjarig bestaan, op onze tijd in dit bijzondere, mooie, eigenzinnige, karaktervolle en heerlijke pand terugkijken. Zijn de twee lindebomen die wij in 2020 terug planten volgroeid? Laat tegen die tijd maar horen, misschien kijken we wel mee. Samen met de families Kooiman, Boellaard, Kolenberg, Stoof en alle andere oud-bewoners, gebruikers en bezoekers die bijgedragen hebben aan het patina van dit majestueuze huis.

TEKST GERT TETTEROO

Dit artikel is mede tot stand gekomen door interviews met Nel van der Linden – Rijdes, Greet en Hans Boellaard, Novi en Aggie Kolenberg en Alie en Gerrit Stoof. Wij kregen van met name Nel van der Linden, Greet Boellaard, Gerrit Stoof, Marcel van der Horst en Johan Klijn een schat aan mooie foto's en artefacten van het dagelijks leven in dit bijzondere gebouw. Er wordt gewerkt aan een documentaire over de geschiedenis van het Spoorhuis.

Op een klein stationnetje...

Vestibule met loket en centenbakje

Film in de oude wachtkamer

Het industriële bagagedepot

De heropening op 7 maart 2016

Herdenking 200 jaar N.A.P.

De huidige bewoners: Arnold, Gert en Tim

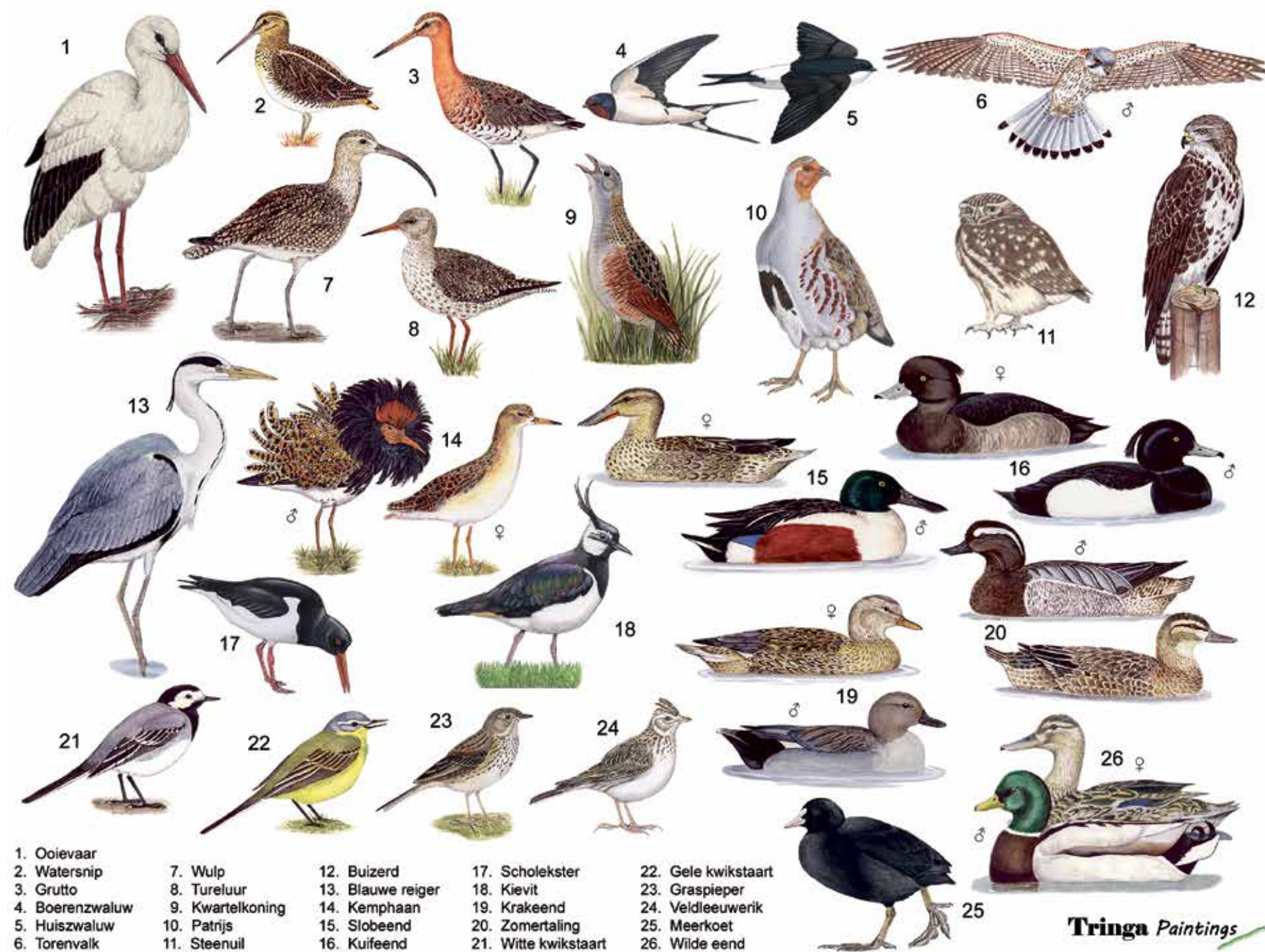
Open Monumentendag 2019

De Demmerikse polder in vogelvlucht

Hallo weidevogels!

“De provincie Utrecht heeft veel geïnvesteerd in het vogelreservaat in de Demmerikse polder. Want het gaat slecht met de weidevogels in Nederland; vogelreservaten kunnen het tij hopelijk keren.”

Maeike Pebesma

Strategisch projectleider Provincie Utrecht

Weidevogels – koeien – verre einders
bloemrijke graslanden – sloten

De Demmerikse polder vroeger

De Romein Plinius de Oudere beschrijft rond het jaar 100 zijn bezoek aan de streek rond Vinkeveen: " Het is hun niet gegeven om vee te houden en zich met melk te voeden, Uit riet en moerasbies knopen ze touwen om visnetten te vlechten, de met de hand verzamelde modder laten ze drogen. Met deze turf verwarmen zij hun voedsel en hun lijf." Tot het jaar 1000 was dit gebied één groot moerasgebied met rietvelden en hier en daar moerasbossen met els, wilg en eiken. Na het jaar 1000 is de ontginning van de Demmerikse polder begonnen. Lange sloten werden gegraven (ze liggen er nog steeds!) om het land te ontwateren en er agrarisch land van te maken. Rond 1080 was het gebied klaar voor de landbouw. In de loop van de eeuwen is het gebied twee tot drie meter gezakt en ligt het nu 2 m onder NAP. Het waterbeheer is dus ingewikkeld maar dat kunnen ze hier wel na zo'n 1000 jaar.

De Demmerikse polder vandaag

De Demmerikse polder is één van de belangrijkste weidevogel-reservaten van de provincie Utrecht. Om de weidevogels te beschermen zijn verschillende maatregelen uitgevoerd zoals het verwijderen van de meeste bomen langs het oude spoor. Niet iedereen was daar blij mee, maar zo kunnen de kraaien en roofvogels zich hier niet meer nestelen; die eten de eieren en kuikens op. Je kan sinds 2019, buiten het broedseizoen (15 maart tot begin juni), vlakbij het Spoorhuis Vinkeveen het Demmerikse wetland inlopen. Er staan borden van Staatsbosbeheer bij de twee bruggen die toegang geven tot het gebied. Fantastisch mooi, de echte polder-ervaring. Weidevogels zoals de kievit, de grutto, de scholekster en de tureluur broeden in het weiland. Ze komen omstreeks 1 maart uit Noord-Afrika en Spanje en verlaten het gebied weer na de broedperiode. Na midden juli kom je bijvoorbeeld de grutto niet meer tegen in de polder. De sloten zijn rijk aan vis. Futen, aalscholvers en reigers komen hierop af om de vis te vangen. De meerkoeten zijn alleseters, maar leven vooral van planten. Bij aalscholvers worden bij het vissen de veren nat, die ze daarna uitgespreid weer drogen. De westelijke helft van de polder is in beheer bij Staatsbosbeheer, hier ontwikkelt zich een natuurgebied dat voor een deel te bezoeken is. Langs de wandelroute liggen bloemrijke graslanden en moerasen, andere delen worden als weidevogelgebied beheerd, er wordt laat gemaaid en licht bemest met stalmest. De oostelijke helft van de Demmerikse polder wordt agrarisch gebruikt door veeboeren. Kaasboerderij Van der Arend heeft een kleine maar zeer fijne winkel waar je kaas, yoghurt en andere heerlijkheden direct van de boer kunt kopen.

Gerard Korthals

Voorzitter Natuur en Milieuvereniging De Groene Venen, bioloog en wetenschapper

Natuur

Van jongs af aan was ik al bezig met beestjes, vissen, vogels. Aanvankelijk wilde ik dierenarts worden, maar het werd uiteindelijk een studie biologie. Nu werk ik aan de Wageningen Universiteit, voornamelijk als onderzoeker in bodembiologie/bodemkwaliteit. En ik geef ook les.

De Groene Venen

In 1972 ontstaan als actieclub die opkomt voor de natuur. Nu zijn wij een groep van zo'n 250 mensen die zich inzetten voor het beschermen van onze weidegebieden en plassen in en rondom Vinkeveen en Waverveen.

Favoriete landschap

Geboren in De Kwakel, hier vlakbij. Ik speelde dus al van jongs af aan in het veenweidegebied, dat ligt mij ook het meest na aan het hart. Ben dus ook dol op de Demmerikse polder.

Wat is er bijzonder aan de Demmerikse Polder?

Vlak bij de grote stad, en toch heb je hier verre einders en een redelijk gave polder. Samen met de Vinkeveense plassen is het een uniek natuurgebied, die twee kunnen wat mij betreft nog wat beter op elkaar aangesloten worden. Hoe groter het biotoop, hoe gevarieerder de natuur.

Favoriete weidevogel

De kievit, een slimme vogel met een snijdend, scherp en volgens mij prachtig geluid. Als je er een hoort weet je meteen waarom ze 'kievit' heten.

Weidevogels in gevaar

Het gaat heel slecht met de weidevogels in Nederland, door de drukte van een dichtbevolkt land maar vooral door de intensieve landbouw: vogels worden dood-gemaaid, en waar gemaaid is vinden roofdieren de nesten te makkelijk. Er is overbesteding en een monocultuur in gras doet de rest. Vroeger stonden er heel veel soorten gras en kruiden in de weide, nu vaak maar 1 die speciaal is gekozen voor de diervoeding. Hierdoor zijn er te weinig insecten, en daar leven de kuikens van. De provincie heeft flink geïnvesteerd in de aanleg van het vogelreservaat, maar volgens mij schort het in opvolging en beheer. Je moet bijvoorbeeld werken aan het opschot, want vanuit daar opereren roofvogels. Maar ook de grondkwaliteit moet beter, anders lukt het niet. Zelfs in het Demmerikse wetland zie ik veel te weinig weidevogels. De oplossing ligt in goed, strak beheer en een vergroting van het biotoop. Voeg Demmerikse Polder en Donkereind samen, dan heb je al zo'n 1000 Ha. Zet daar een sterke manager met gezag en budget op die met alle belanghebbenden, inclusief boeren en milieuorganisaties, werkt aan een succesvol beheer. Dan heb je een kans.

Helende kracht van het landschap

Dat hebben veel mensen in het afgelopen Corona-jaar ontdekt – dat het landschap troost en ontspanning biedt. Het helpt mij om gezond te blijven. Als bioloog heb ik geleerd goed en scherp te kijken, en dan gaat er hier een andere wereld voor je open. In die wereld kun je jezelf even verliezen.

Maeike Pebesma – Provincie Utrecht
Strategisch projectleider

Groot Wilnis – Vinkeveen

Taak in het gebied:

Spin in het web. Verbindt provincie, gemeente, bewoners en andere belanghebbenden zodat iedereen zijn steentje kan bijdragen aan een natuurlijke, levende polder met liefst heel veel weidevogels. "De provincie Utrecht heeft veel geïnvesteerd -tijd en geld- in het vogelreservaat in de Demmerikse polder. Want het gaat slecht met de weidevogels in Nederland; vogelreservaten kunnen het tij hopelijk keren."

Favoriete weidevogels:
kievit, grutto, veldleeuwerik

Favoriete landschap

Het Friese landschap aan de grens met Drenthe. Hier ging ik met mijn Pake kievitseieren zoeken (toen dat nog mocht!) onder het geluid van de grutto en veldleeuwerik.

Helende kracht landschap
De tijd staat even stil. Rust.

Eerste indruk van Demmerikse polder

Dat was in 2013 en ik dacht: wat een brede sloten, heerlijk voor fierljeppen! (polstokspingen)

Jelka Both
Hoofd Staatsbosbeheer Utrecht

Wat doet Staatsbosbeheer?

Wij beheren het groene erfgoed van Nederland: 273.000 hectare natuur en landschap die we beschermen, die je kunt beleven en die we samen met en voor anderen duurzaam benutten. Die 273.000 hectare is in grond ongeveer 2 x de provincie Utrecht. Er werken bij ons landelijk 1300 mensen, in Utrecht 50.

Favoriete weidevogel

Ik ben dol op vogels, mijn vader was meester op de lagere school in Harderwijk en nam al zijn leerlingen, en zijn eigen kinderen, mee naar buiten. Ik kreeg een vogelboekje in de hand gedrukt met de opmerking: zoek maar op welke vogel dat is. Alle vogels zijn mij lief, maar ik heb een zwak voor de Grutto. Het moment dat ik de eerste Grutto van het jaar hoor is altijd weer fijn.

Favoriete landschap

Het agrarisch cultuurlandschap in Spanje en Portugal: veel bijzondere vogels, kurkeiken en bloemen. Heerlijk om daar in het lentezonetje doorheen te wandelen.

Helende kracht van het landschap

Zeker in deze tijd van Teams- en Zoom-overleggen ga ik elk weekend de natuur in. Ik ben nog maar kortgeleden als Hoofd Utrecht aangesteld en ben dus bezig 'mijn' gebied, zoals de Utrechtse Heuvelrug en de Demmerikse polder, te verkennen. Ik woon in Amersfoort aan de rand van de stad, dus loop zo de natuur in en wandel als het kan iedere dag een half uur door het bos. Ik doe bewust niet aan apps om stappen tellen: in de natuur wil ik niet presteren maar gewoon 'zijn'. Dan vallen alle dagelijkse beslommeringen even van je af.

Uitdaging

Het is in tijden van Corona druk in de natuur, de aantallen mensen zijn soms problematisch en gebruikersgroepen zoals fietsers en wandelaars zitten elkaar wel eens in de weg. De oplossing: communicatie maar vooral meer natuur voor al die recreanten. Bij alle woningbouw moet je direct groen inplannen, dat is van grote waarde voor de leefbaarheid. Kijk naar New York City: de duurste grond ter wereld maar niemand zou daar durven voorstellen om Central Park te bebouwen. Dan stikt de stad.

Tineke Harlaar
Boswachter Publiek Staatsbosbeheer

Taak in het gebied

Staatsbosbeheer heeft hier veel grond in eigendom, waaronder het oude spoor en het vogelreservaat. Ik werk in Utrecht-west als boswachter publiek en ga over het gebruik van de terreinen in onder meer de Demmerikse polder. Ook beantwoord ik vragen over (beheer van) het landschap, en werk mee aan excursies en andere activiteiten waardoor iedereen van de polder kan genieten.

Favoriete landschap

Polder. Ik ben geboren in het Zaanse landschap, een mengeling van polder en moeras. Net als de Demmerikse polder, dat was thuis-komen voor mij.

Helende kracht landschap

De natuur is eeuwig, dat is een rustgevend gevoel in een snel veranderende wereld. Natuur is in het moderne on-line leven superbelangrijk; je kunt hier zijn wie je bent, zonder oordeel en voelt dat je onderdeel bent van een groter geheel.

Favoriete weidevogel

Kievit, Grutto en de veldleeuwerik. Een licht en open polderland-schap met het geluid van de kievit: heerlijk!

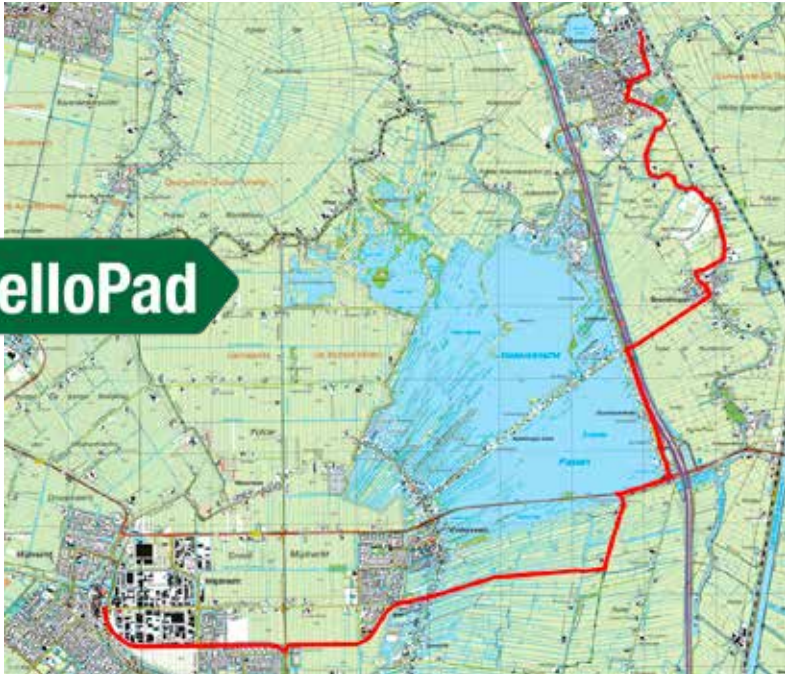
Natuurbeleving

Het is voor ons fijn om te zien dat er steeds meer mensen de natuur in gaan. Maar dat schept ook uitdagingen in de polder, zoals loslopende honden en toegenomen aantallen mountainbikers.

Spoormonumenten in de Ronde Venen

Langs het Bellopad

Beleef natuur en cultuur langs het oude spoor

Mw. De Graaf, stationschef van Wilnis

Halte Oukoperdijk

Station Abcoude is nu een hotel

Wethouder **Alberta Schuurs** van Gemeente De Ronde Venen

Mijn vlakke land

Favoriete landschap

Het vlakke land van Groningen, daar ben ik geboren op de boerderij. Bieten en koren, gerst en tarwe, mijn hart gaat er open. Gelukkig is de polder rond Wilnis, waar ik woon, ook prettig vlak.

De helende kracht van het landschap

Ik fiets en wandel veel in Wilnis en Vinkeveen, in het landschap komt mijn hoofd tot rust. Samen met mijn man Robert heb ik in drie jaren het 500 km

lange Pieterpad gelopen, van Pieterburen naar Maastricht. In 2020 volgde het Waterliniep pad, van Volendam naar Dordrecht in 350 km.

Heerlijk in tijden van Corona. Nu zijn we begonnen met het Trekvogelpad, van Bergen aan Zee naar Enschede. Allemaal aanraders, net als het Bellopad.

Spoorgeschiedenis in de Ronde Venen

Het oude spoor loopt als een lint door onze gemeente heen, inclu-

sief talrijke spoormonumenten. In Mijdrecht wordt het oude station nu ook gerestaureerd, als middelpunt van het nieuwe 'Spoorpark Mijdrecht' met tientallen woningen. En de komende jaren viëren we de eeuwenoude geschiedenis, en de toekomst, van de Demmerikse polder met zijn verre einders. Dat die nog maar lang prettig vlak mag blijven!

Het Bellopad is een 19 km lang wandelpad van Mijdrecht naar Abcoude dat ook goed in delen te wandelen is. Vooral het stuk tussen Abcoude en Baambrugge, en de route tussen Spoorhuis Vinkeveen en Gemaal de Ruiter (ca. 1,5 uur heen en terug) is erg fraai.

Veel spoormonumenten, een ruïne, sluizen, een gemaal, weidevogels, plassen, polders, boerderijen, koelen en verre einders. Je wandelt over het oude spoor van de ene naar de andere beleving. Het schilderachtige dorpje Baambrugge, het Demmerikse wetland met zijn weidevogels en het met sloten doortrokken vlakke land met een kerktoeren aan de horizon: het is er heerlijk. Er zijn ook een paar drukke stukken, met name het begin in Mijdrecht en de route onder de A2, maar daarna geniet je des te meer van al het moois dat dit pad te bieden heeft.

www.bellopad.nl

Langs het Bellopad kom je langs de volgende markante spoormonumenten:

Station Mijdrecht

Vanuit Mijdrecht vertrok tussen 1915 en 1950 een passagierstrein; de laatste goederentrein vertrok in 1986. De lijn, tussen Aalsmeer en Nieuwersluis, was onderdeel van de Haarlemmermeer-spoorlijnen. Het is nooit een commercieel succes geweest, mede door het kleine verzorgingsgebied en de opkomst van de autobus. De Bello was de beroemdste locomotief op deze lijn. Hij rijdt nog steeds, op de museumlijn tussen Hoorn en Medemblik. Er hebben hier nog tot 1986 goederentreinen gereden, want op dit station was de grootste landelijke treinsloperij gevestigd – de firma Koek. Het station, een gemeentelijk monument, wordt in de komende jaren gerestaureerd als kloppend hart van de nieuwe woonwijk die hier ontwikkeld wordt.

Halte Wilnis

Hoeveel spoorgeschiedenis kun je in één familie stoppen? Nou, heel wat. Neem de familie De Graaf uit Wilnis. De opa van moederskant was bewoner van de dubbele brugwachterswoning 48 aan de Ringdijk in Vinkeveen. De oma van vaderskant was stationschef in Wilnis (mevrouw T. de Graaf – Oostromfoto links), de enig bekende vrouwelijke stationschef uit die tijd, de opa van vaderskant was baanwerker bij het spoor. Moeder Wilhelmina de Graaf woonde in spoorwoning 47 aan de Wilnissse Zijweg, waar zoon Rutger de Graaf werd geboren – die trouwens nog enige tijd bij de spoorwegpolitie werkte. En heden ten dage wonen zowel Wilhelmina als Rutger beiden in dit tot woonhuis omgebouwde station.

Brugwachterswoning 48

Iets ten westen van het Spoorhuis Vinkeveen, aan de ringdijk, staat nog een dubbele brugwachterswoning. Een van die twee aan elkaar geschakelde huisjes was ooit al afgebroken om kraken te voorkomen. Arnold Schuurman kocht de helft die er nog stond in 2004. Hij begon aan een ingrijpende renovatie waarbij hij ook het afgebroken huisje terugbouwde. Het resultaat is een heerlijke woning met veel grond aan het water langs het oude spoor.

Het Spoorhuis Vinkeveen

Zie pagina 4 t/m 7.

Halte Oukoperdijk

Roef Ankersmit maakte bijgaande foto van Halte Oukoperdijk op 31 maart 1960, vlak bij de A2. Tijdens een presentatie van zijn foto's in Het Spoorhuis Vinkeveen herkende Jan Spithoven spontaan zijn zus Lida (staand) en hun moeder Huberta (voorover gebukt). Broer Bep woont nu in dit fraaie pand.

Brugwachterswoning 49

Zie pagina 24

De Witte Dame

Het oude stationsgebouw van Abcoude, de Witte Dame, dateert uit 1871. Het lag aan de belangrijke lijn Amsterdam – Utrecht en was geen onderdeel van de Haarlemmermeer-spoorlijnen zoals de andere spoor-monumenten in de Ronde Venen. In 1977 werd het station buiten gebruik gesteld. De huidige eigenaar vond het oude station als een lege huls, het was van binnen bijna geheel gesloopt. Met veel smaak is het nu vol modern design verbouwd en sinds 2016 in gebruik als hotel en restaurant.

“In de Vinkeveens plassen en de sloten eromheen zou geen voedsel meer zitten voor de vissen! Fake News. Het water is minder troebel – dat is inderdaad niet zo fijn voor karpers – maar ander dierenleven floreert er juist bij. De vegetatie ook, want het zonlicht bereikt nu de bodem van de sloten.”

Aiko van der Laan

Watersysteembedienaar bij Waternet

Water, je vijand en je vriend

Het grootschalige, georganiseerde watermanagement begon in 1122, toen in opdracht van de bisschop van Utrecht de kromme Rijn bij Wijk bij Duurstede werd afgedamd. Maar eeuwen daarvoor leefden mensen in Nederland al met water, als vijand en als vriend.

Vijand: bij stormvloed en troosteloosheid trokken ze met hun vee en bezittingen naar hoger gelegen gebieden. Mensen leefden destijds nog met de natuur en wisten wanneer, en waarheen, ze moesten vluchten. Hierdoor viel het aantal slachtoffers vaak (maar niet altijd!) mee.

Vriend: drinkwater, waterwegen voor handel en transport, en visserij hebben enorm bijgedragen aan onze welvaart.

Water zit in ons DNA, onze zucht naar vrijheid, handel en verre einders heeft hier zijn wortels liggen. Nederlandse wateringenieurs werken wereldwijd op het hoogste niveau aan tal van drinkwater- en waterveiligheid projecten. We zijn er goed in, horen bij de besten. Bij SAIL Amsterdam loopt heel Nederland om de 5 jaar uit; het is de hoogmis van de Nederlandse cultuur van water.

Het bestuur van water

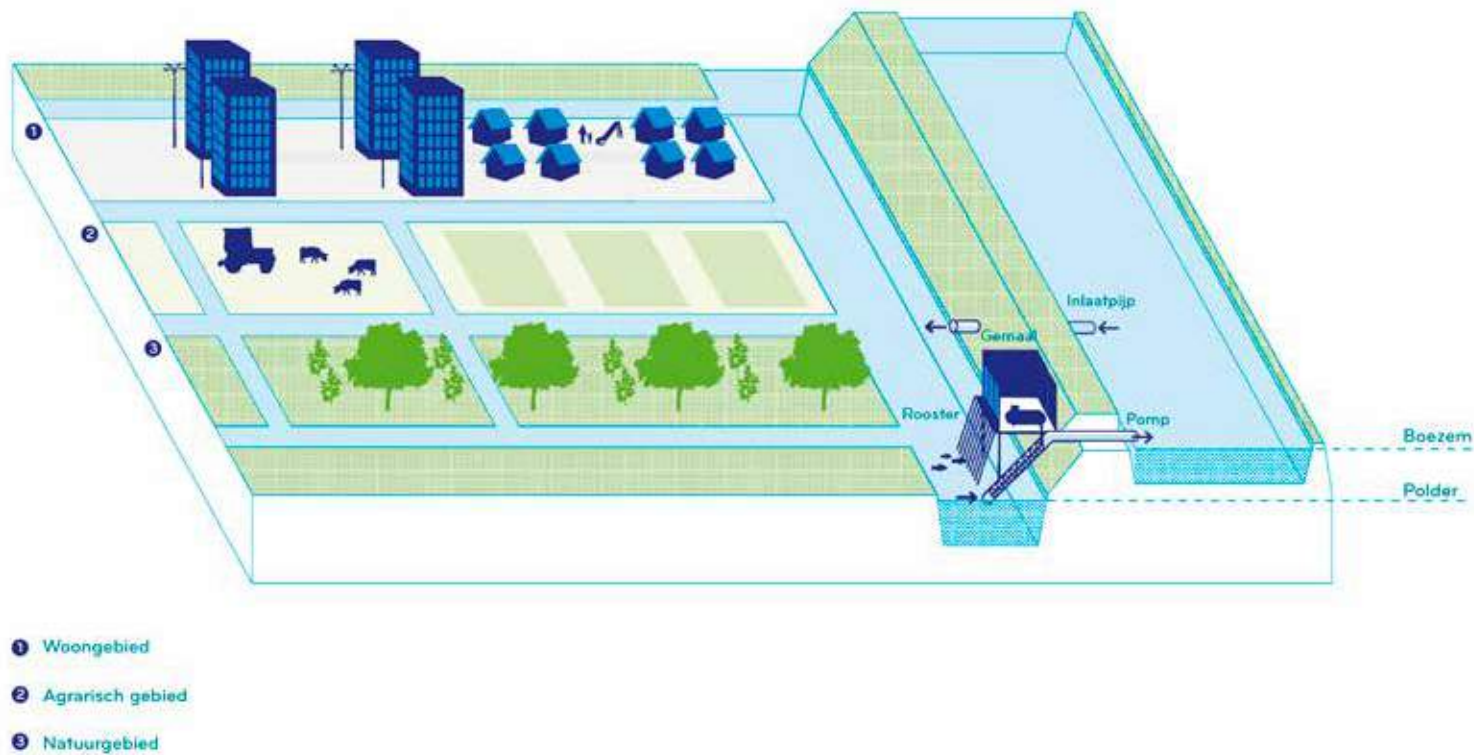
Nederland heeft een unieke (en machtige) watermanager in de vorm van de Delta-commissaris, die leidinggeeft aan het nationaal Delta-programma dat Nederland moet beschermen. We zijn de best beveiligde delta in de wereld, maar sommige experts zeggen ook dat we sinds de watersnood in Zeeland van 1953 niet echt meer op de proef zijn gesteld. En dat we moeten blijven investeren, bouwen en innoveren, ook gezien de klimaatverandering.

De regionale waterhuishouding wordt geregeld door de waterschappen. Zij zorgen voor droge voeten, goed drinkwater, regelen het waterpeil en bijvoorbeeld ook het vaarwegenbeheer. Het eerste waterschap, dat van Rijnland, werd in het jaar 1255 ingesteld. In 1950 waren er nog ongeveer 2600 waterschappen, maar door fusies zijn er daar in 2021 nog 21 van over.

De Demmerikse polder valt onder waterschap Amstel, Gooi en Vecht. Dijkgraaf Gerhard van den Top en watersysteembediener Aiko van der Laan nemen ons mee in de bruisende wereld van water.

Hoe werkt een polder?

Kunstmatig het waterpeil regelen

Gerhard van den Top

Dijkgraaf waterschap Amstel, Gooi en Vecht

De polder is een levend wezen

Water
Ik woon aan de Vecht, pal aan het water dat voor ons land en onze cultuur zo cruciaal is. Je moet als Nederland eerst droge voeten zien houden, daarna komt de rest. In een ondergelopen land kun je niet wonen.

Waterschappen
Die moeten onafhankelijk zijn, want waterkwaliteit en waterveiligheid kunnen niet concurreren met andere uitgaven of doelen. Te belangrijk. Omdat wij zelf belastingen heffen horen daar verkiezingen bij voor het algemeen bestuur waarvan ik de voorzitter ben. Vroeger waren bestuurs-kandidaten vooral vak- of beroepsgericht, tegenwoordig zie je meer en meer politieke partijen dat toneel betreden.

Dijkgraaf
Een fraaie, oude titel. Ik ben de voorzitter van het waterschap, mijn bevoegdheden zijn vergelijkbaar met die van een burgemeester maar dan gericht op water in een vrij groot en gevarieerd gebied: Amsterdam, Amstelland, de Gooi- en Vechtstreek en Utrecht-West, waaronder de Ronde Venen. Door corona is mijn dagindeling flink gewijzigd: veel digitaal, regelmatig wandelvergaderen, bewust weinig op kantoor. Maar in het veld gaat het werk gewoon door.

Favoriete landschap
Ik ben qua landschap een alleseter. Geboren op de Veluwe, in het bos op het droge zand in een boerenlandschap. Twee keer per jaar genieten mijn vrouw Jacobina, kinderen Milou en Quinten, en ik van de brede stranden op Terschelling. En de polder natuurlijk, het oer-Hollandse landschap

De Polder is een levend wezen
Nederland is een hechte samenleving en polders zijn daar een fysieke uiting van. Samen zetten wij onze schouders eronder, we maakten nieuw land en houden dat droog. De Demmerikse polder is een goed voorbeeld van die levendigheid en constante ontwikkeling: landbouwgrond wordt vogelreservaat, oude spoorbaan wandelpad. De Polder is een levend wezen dat steeds een nieuw gezicht krijgt. Aan de ene kant bouwen we een woonwijk 6 meter onder NAP, aan de andere kant zetten we natuur onder water. Hollands Glorie!

De Polder van de toekomst
De komende 20 jaar is 'geen woorden maar daden' qua uitstoot van bijvoorbeeld stikstof en CO2. We zullen moeten aanpakken en ons aanpassen, mijn mensen merken iedere dag dat het klimaat verandert. In de zomer hebben we bijvoorbeeld steeds meer last van droogte en moeten we het water beter vasthouden. Ook de waterstand is een uitdaging: te hoog is niet goed voor de landbouw, te laag slecht voor de fundering van je huis.

De landbouw verdient een goede plaats in die polder van de toekomst: boeren beheren het land al eeuwen en de mens moet eten. Nieuwe omstandigheden vragen om nieuwe maatregelen. We kunnen technisch gelukkig veel en blijven investeren in een goede wateromgeving. De uitdaging is, net als vroeger, groot. Soms zullen keuzes pijnlijk zijn, maar falen is geen optie. Want in een ondergelopen land kun je niet wonen.

Aiko van der Laan

Watersysteembediener bij Waternet

Klaar voor een flinke plens!

Favoriete landschap
Ik woon met mijn vrouw Phoebe die uit New York komt midden in Amsterdam. We houden van het levendige stadslandschap, maar als ik moet kiezen dan toch bergen en de zee. En daar lekker wandelen.

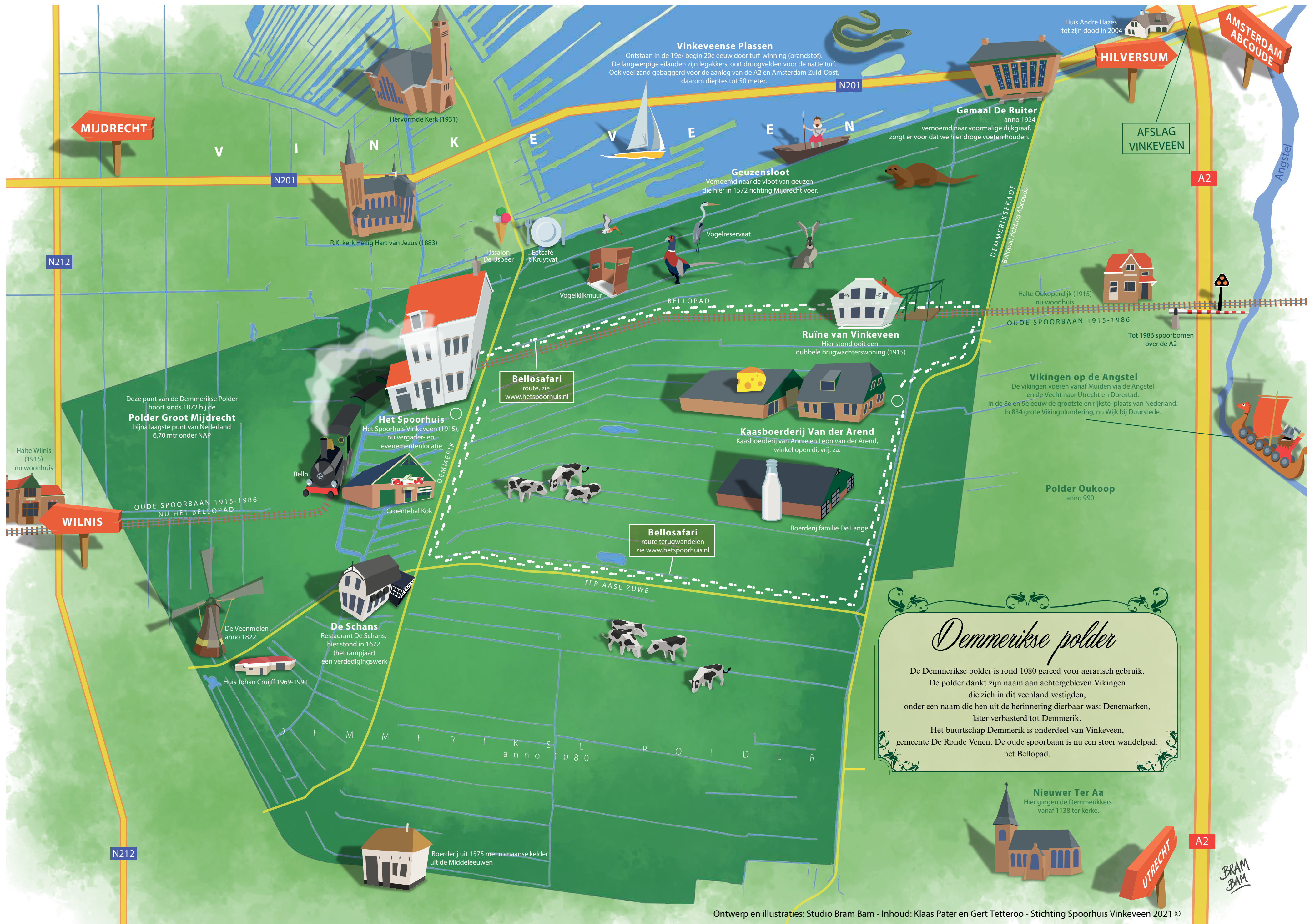
Watersysteembediener
Een titel die letterlijk zegt wat ik doe. Ik werk deels in het veld en deels op kantoor en hou het hele watersysteem in de gaten. We hebben een monitor-programma waar ik actuele waterstanden, de gevallen neerslag en waterkwaliteit kan lezen. Aan de hand daarvan besluiten we om bijvoorbeeld water weg te pompen (met het gemaal 'de Ruiter' op de foto) of in te laten. Ik ben een van de jongsten bij mijn afdeling van het Waterschap, de doorstroming van water gaat sneller dan dat van het personeel. Mensen hebben het schijnbaar naar hun zin bij ons en bij jongeren zijn we wat minder bekend.

Hoe ziet je dag er uit?
07:15 Aankomst op kantoor, koffie, check in het systeem of alles goed loopt. Mail en meldingen checken.
08.00 Teamoverleg (nu meestal on-line, meestal om de week).
10-12.00 Controle in het veld; een pomp van een van de gemalen

geeft een storing en verderop is een peilbuis verstopt met bagger. Die maak ik schoon. Of er loopt een kelder onder in Amsterdam-West, dan ga ik kijken wat er aan te doen is. 12.30 Een boer belt dat de waterstand in de sloot naast zijn boerderij veel te hoog is. Een duiker (ondergrondse afvoer) is verstopt, mijn collega's komen snel om deze door te spuiten. 13.00 Broodjes 13.30 Er wordt veel regen verwacht vannacht, dus ik rij langs de gemalen en pompen om te kijken of de doorvoer goed is. We zijn klaar voor een flinke plens! 16.00 Lekker naar huis, naar de stad.

Het water is te schoon! In de Vinkeveens plassen en de sloten eromheen zit geen voedsel meer in voor de vissen!
Fake News. Het water is minder troebel, dat is niet zo fijn voor karpers maar ander dierenleven floreert er juist bij. De vegetatie ook, want het zonlicht bereikt nu de bodem van de sloten.

De helende kracht van het landschap
In mijn baan heb ik al een prima afwisseling tussen kantoor en buiten. Ik voel dat die balans goed is voor lichaam en geest.

MIJDRECHT

N201

N212

WILNIS

N212

N201

A2

A2

AMSTERDAM
ABCOUDE

HILVERSUM

AFSLAG
VINKEVEEN

UTRECHT

BRAM
BAM

Vinkeveense Plassen

Ontstaan in de 19e/ begin 20e eeuw door turf-winning (brandstof).
De langwerpige eilanden zijn legakkers, ooit droogvelden voor de natte turf.
Ook veel zand gebaggerd voor de aanleg van de A2 en Amsterdam Zuid-Oost,
daarom dieptes tot 50 meter.

Gemaal De Ruiter

anno 1924
vernoemd naar voormalige dijkgraaf,
zorgt er voor dat we hier droge voeten houden.

Geuzensloot

Vernoemd naar de vloot van geuzen
die hier in 1572 richting Mijdrecht voer.

Vogelreservaat

BELLOPAD

Ruïne van Vinkeveen

Hier stond ooit een
dubbele brugwachterswoning (1915)

Kaasboerderij Van der Arend

Kaasboerderij van Annie en Leon van der Arend,
winkel open di, vrij, za.

Bellosafari

route terugwandelen
zie www.hetspoorhuis.nl

Bellosafari

route, zie
www.hetspoorhuis.nl

Het Spoorhuis

Het Spoorhuis Vinkeveen (1915),
nu vergader- en
evenementenlocatie

De Schans

Restaurant De Schans,
hier stond in 1672
(het rampjaar)
een verdedigingswerk

Nieuwer Ter Aa

Hier gingen de Demmerikkers
vanaf 1138 ter kerke.

Demmerikse polder

De Demmerikse polder is rond 1080 gereed voor agrarisch gebruik.
De polder dankt zijn naam aan achtergebleven Vikingen
die zich in dit veenland vestigden,
onder een naam die hen uit de herinnering dierbaar was: Denemarken,
later verbasterd tot Demmerik.
Het buurtschap Demmerik is onderdeel van Vinkeveen,
gemeente De Ronde Venen. De oude spoorbaan is nu een stoer wandelpad:
het Bellopapad.

Deze punt van de Demmerikse Polder
hoort sinds 1872 bij de
Polder Groot Mijdrecht
bijna laagste punt van Nederland
6,70 mtr onder NAP

Halte Oukoperdijk (1915)
nu woonhuis

OUDE SPOORBAAN 1915-1986

Tot 1986 spoorbomen
over de A2

Vikingen op de Angstel

De vikingen voeren vanaf Muiden via de Angstel
en de Vecht naar Utrecht en Dorestad,
in de 8e en 9e eeuw de grootste en rijkste plaats van Nederland.
In 834 grote Vikingplundering, nu Wijk bij Duurstede.

Polder Oukoop

anno 990

Groentehal Kok

Boerderij familie De Lange

TER AASE ZUWE

Boerderij uit 1575 met romaanse kelder
uit de Middeleeuwen

1917-1980 De Vinkeveense vaarveiling

De Vinkeveense Groente- en Fruitveiling heeft van 1917 tot 1980 een belangrijke rol gespeeld in het leven van de bewoners uit de regio. Hier werden de producten van de vele tuinders uit de omgeving geveild, terwijl ze op schepen langs de potentiële kopers gevoerd werden. De vaarveiling is na 1980 uitgebrand, er zijn plannen om deze weer te herbouwen en te gebruiken als woonhuis. De laatste Vinkeveense witlofkwekers stopten in 2021.

Leo Kok van de Vinkeveense groentehal

“Het is lokaal begonnen”

“Ik ben in 1963 geboren aan de Demmerik. Mijn grootouders waren tuinder. Vinkeveen was toen een echt boeren- en tuindersdorp, inclusief eigen (vaar) veiling vlakbij het Spoorhuis voor de komkommers, witlof en alle andere producten die hier toen verbouwd werden. Het is dankzij die telers dat wij de Groentehal konden beginnen, met verse producten uit de directe omgeving.”

De Vinkeveense groentehal

“Mijn vader, zowel handelaar als tuinder, kocht een oud gebouw aan de overkant van het ouderlijk huis. Hij begon als kruidenier die ook langs de deur ventte, moeder stond in de winkel. Zij maakten lange dagen en ik begon hen als 12-jarige te helpen. Door de opkomst van de supermarkten verdween de een na de andere kleine kruidenier en richtte Pa zich meer op het fruit. Later werd de winkel gesloten en ging Pa verder met fruit en aardappels langs de deur. Ik werkte toen nog bij de supermarkt van de familie Reuring. Daarnaast kon ik Pa een beetje helpen, langzamerhand steeds meer. Later ging ik samen met Pa de wijk in, maar ik zag goede mogelijkheden voor een vast verkooppunt.

◀ Leo Kok (links) en Rein Kroon.

Het oude gebouw werd gesloopt en in het nieuwe pand is 25 jaar geleden de Groentehal geboren met fruit en groenten. Naast ons zat toen ook al Poelier de Haan, dat is van meet af aan een goede combinatie geweest.”

Rein als medewerker

“Rein is hier als 13-jarig jochie door zijn vader afgezet: “Je hoeft hem niks te betalen, als ie maar van de straat is”. Het klikte meteen, Rein zag waar het werk zat, was leuk voor de klanten en hij wist van aanpakken. Als hij genoeg heeft van de politiek mag hij gerust terugkomen.”

Vader Kok ▶

Rein Kroon, wethouder Gemeente De Ronde Venen

“Lekker rammen!”

Favoriete landschap

“Ik ben geboren en getogen in het Wilnisser polder-landschap, waar we speelden langs het oude spoor en op de boerderij van mijn oom. Een kind vindt het landschap waarin hij opgroeit gewoon, het is er. Naarmate je ouder wordt kun je meer vergelijken, kijk je scherper en leer je dat zo bekende landschap beter te waarderen. Ik kies dus voor polder.”

De helende kracht van landschap

“Met grote regelmaat wandel ik van woonplaats Wilnis naar Mijdrecht waar het gemeentehuis staat. Onderzoek heeft aangetoond dat 7.000 stappen per dag erg goed zijn voor je lijf en geest. Ik red er meestal 10.000 en maak zo mijn hoofd leeg. Kom weer een beetje in balans.”

De gemeente in het landschap

“Dit is van oudsher een boeren- en tuindersstreek. Er is respect voor het werk van boeren en hun rol in het landschap. Ook recreatie en milieu worden steeds belangrijker, en de gemeente is met partijen

als waterschap en provincie regisseur met en tussen alle gebruikers.”

De Demmerikse polder

“De Demmerikse polder is de afgelopen jaren heringericht om het veenweidelandschap te behouden en verder te ontwikkelen. Het wordt hopelijk een paradijs voor weidevogels. Natuurgebied Demmerik verbindt onder meer de Vinkeveense Plassen met de Nieuwkoopse Plassen, waardoor ook dieren als de otter weer de ruimte krijgen.”

De Vinkeveense groentehal

“Via mijn vader kreeg ik hier een scholierenbaantje, vanaf mijn 13e jaar werk ik hier al. In de loop der jaren werd dat steeds vaker, ik ken het buurtschap Demmerik dus als mijn broekzak en geniet van de sociale contacten. Ik werk er nog steeds wel eens, als het op zaterdagochtend, of de dag voor Kerst, heel druk is. Mijn werk als wethouder is prettig dynamisch, maar wat een verademing om hier af en toe weer lekker te rammen!”

ca 1270-1331 De machtige zoon van de Demmerikse polder Jacob van Demmerik

Vinkeveen had met André Hazes en Johan Cruijff de twee beroemdste Nederlanders van de 20e eeuw in huis. Maar ook een van de grootste Nederlanders uit de 14e eeuw komt uit deze streken. Jacob van Demmerik, in oorkondes ook Jacob van Denemarken genoemd, dankt zijn familienaam aan de Demmerikse polder. Hier hebben hun twee hofsteden gestaan, voorname boerderijen genaamd ‘Klein en Groot Denemarken’. We weten (nog) niet precies waar.

In 1309 duikt Jacob voor het eerst in de bronnen op, eigenlijk uit het niets, als priester en baas van het Utrechtse Catharijneklooster. Hij is naast geestelijke ook ridder van de nog steeds bestaande Johan- nieter Orde – ook wel de hospitaalridders genoemd. Opgericht om pelgrims die naar Jeruzalem afreisden te beschermen en verzorgen, verricht de orde later overal ter wereld goede, en ook minder goede, werken en militaire taken. De nog steeds zeer actieve, invloedrijke en soevereine orde heeft heden ten dage zijn hoofdkwartier in Rome.

Jacob beschikt direct over dermate ruime financiële middelen dat wel gesuggereerd is dat hij eerder lid was van de steenrijke ridderorde van Tempeliers, die vanaf 1307 werd vervolgd en in 1312 met veel geweld werd opgeheven. De Tempeliers werden van alles en nog wat beschuldigd, 'zuipen als een Tempelier!', maar waren vooral te rijk en te machtig geworden. De Franse koning en de paus deden zich tegoed aan hun rijk gevulde schatkist, maar een deel, de beroemde schat van de Tempeliers, is nooit gevonden. Deze geschiedenis is inspiratie voor tal van films, en boeken als de 'Da Vinci Code'. Naar de schat wordt nog steeds gezocht. Daar, of in het vele geld dat in die dagen werd opgehaald voor de nooit gerealiseerde volgende kruistocht, zou de oorsprong van Jacobs ongekende financiële kracht kunnen liggen.

In 1312 wordt Jacob benoemd tot Bisschop 'Van Zuden', een streek in Griekenland waar hij nooit zou komen. Een eretitel, goed voor zijn aanzien en dus voor zijn carrière. Hij is dan een van de belangrijkste adviseurs (en financier) van de machtige bisschop van Utrecht, en kan ook zelf bisschoppelijke taken zoals kerkwijdingen uitvoeren.

In 1317 wordt Jacob tevens opgenomen in de adviesraad van de Hollandse graaf Willem III, en aangesteld als rentmeester van diens bezittingen in Amstelland (inclusief het met 1000 inwoners nog kleine Amsterdam) en Woerden, een gebied dat hij dus sinds zijn vroegste jeugd al goed kent.

De machtige graaf noemt hem 'mijn lieve geestelijke vriend'. Adviseur van de Graaf en de Bisschop: een bijzonder invloedrijke positie bij de twee machtigste mannen van die tijd.

De spin in het web.

Maar Jacob is veel meer dan adviseur, en overactief: in Middelburg, in Gelre bij de hertog, in Dordrecht, Henegouwen, Haarlem, Oude-water, Nijmegen, Sneek en elders: zijn naam en zegel hangen aan talrijke documenten. Hij moet een groot deel van zijn leven te paard hebben gezeten. Naast adviseur, geestelijke, ondernemer en financier was hij dijkbouwer in onder meer West-Friesland, niet onbelangrijk in het nog grotendeels openliggende moeras dat Nederland in die tijd was.

Afkomstig uit de polder lijkt hij wel de uitvinder van het poldermodel: hij heeft een enorm netwerk, brengt partijen samen, overlegt met velen, investeert en boekt overal resultaat. Hij bouwt de Johannier orde in Nederland verder uit en sticht, in samenwerking met Gerard van Tetterode (Utrechtse geestelijke en verre familie van Spoorhuis-directeur Gert Tetteroo) de nog steeds bestaande Janskerk in Haartem.

▲ Amateurhistoricus Klaas Pater met een oude atlas van dit gebied

Toen de Utrechtse bisschop Frederik in 1322 overleed wierp Jacob, gesteund door de Hollandse graaf Willem, zich op als kandidaat voor de bisschopszetel, de absolute topfunctie in de Nederlanden. De avond voor de verkiezing trok graaf Willem met een legermacht Utrecht binnen om Jacobs kandidatuur te ondersteunen. Ongehoord, ook in die dagen. Het anti- Hollandse sentiment was in Utrecht echter zo groot dat Jacob de verkiezingen kansloos verloor. De ontstemde graaf liet als vergelding de bezittingen -in Doorn- van de leider van de oppositie platbranden.

Het netwerk en kapitaal van Jacob van Demmerik bleken echter groot genoeg om politieke invloed op Holland, Utrecht en ver daarbuiten te blijven uitoefenen. Toen Jacobs neef, Johannes van Demmerik, in 1328 trouwde met de hoog-adellijke Clementina van Zuylven kregen zij van Jacob de twee hofsteden in de Demmerikse polder als bruidsschat mee.

In het najaar van 1331 overleed Jacob en werd begraven midden in het koor van de mede door hem gestichte Haarlemse Janskerk. Dat zijn naam later in de mist der tijd was verdwenen is wellicht te wijten aan het feit dat hij als geestelijke geen nageslacht had. Gelukkig is zijn cruciale rol in het Nederland van de 14e eeuw door recent onderzoek van historici als J.A. Mol, Wim Cerutti en Florence Koorn weer tot leven gebracht.

Als je over het Bellopad door de Demmerikse polder loopt, denk dan even aan Jacob van Demmerik die hier zijn wortels heeft liggen en meer dan zijn steentje heeft bijgedragen aan het mooie land waarin wij nu in leven.

ONDERZOEK: KLAAS PATER
TEKST: KLAAS PATER EN GERT TETTEROO

“Hoe meer technologie in ons leven doordringt, hoe meer we de natuur nodig zullen hebben om in balans te blijven.”

De vier seizoenen in de Demmerikse Polder

Christine Boland is wereldwijd werkzaam als trendanalist en consultant. Zij woont in de Demmerikse polder in Vinkeveen.

- Lees meer over:
- De Schuman-resonantie: www.bureastralingmeten.nl/wat-is-de-schumann-resonantie
 - Green up to cool down: www.greenuptocooldown.com
 - Voedselbossen: www.voedselbosbouw.org
 - Herenboeren: www.herenboeren.nl
 - Christine Boland: christineboland.nl

De Hartslag van de Aarde

De toekomst van het landschap of het landschap van de toekomst

We leven in een tijd waar technologie letterlijk tot in de haarvaten van onze wereld doordringt. Automatisering, digitalisering, zelflerende computersystemen en kunstmatige intelligentie zijn bijna overal aanwezig en beschikbaar. Met de komst van het nieuwe 5G-netwerk wordt mobiel internet nóg sneller en kunnen niet alleen mensen maar ook (huishoudelijke) apparaten en allerlei systemen met elkaar verbonden worden en informatie uitwisselen.

TEKST CHRISTINE BOLAND

“We zijn meer verbonden dan ooit” zegt de commercial van KPN. En dat klopt. Er zijn nu wereldwijd meer apparaten met elkaar verbonden dan mensen. Onze biosfeer of natuurlijke omgeving wordt langzaam maar zeker een technosfeer. Wanneer je een vraag invoert op een website krijg je in veel gevallen antwoord van een bot, en vaak heb je dat niet eens in de gaten omdat kunstmatige intelligentie steeds verfijnder wordt en zelflerende systemen razendsnel evolueren. Dat geldt ook voor gecomputeriseerde ‘assistenten’ in huis die je al van alles kunt vragen: “Siri, naar welke film zal ik vanavond gaan?” “hey Google, wat voor een weer is het in Florence volgende week?,” “Alexa, wat zullen we eten vandaag?”. Soms zeggen mensen dat hun ‘slimme speaker’ hen beter kent dan de eigen partner. Bij Apple worden momenteel vooral psychologen ingehuurd omdat steeds meer gebruikers ook met persoonlijke problemen bij deze sterm-gestuurde apps aankloppen...

En de mens? Die moet zijn plek vinden in deze technologische wereld. En balans vinden, om niet overspoeld te raken door online ontmoetingen, nieuws, virtuele werelden en sociale media. Dat is een hele uitdaging, zeker in deze tijd waarin we door Corona gedwongen al een jaar via beeldschermen communiceren. En dat brengt me bij de rol van het landschap, van de natuur. Hoe meer technologie in ons leven door dringt, hoe meer we de natuur nodig zullen hebben om in balans te blijven. Dat is niet alleen mijn persoonlijke overtuiging, maar ook die van Richard Louve, die hierover het boek ‘The nature principle’ (het natuur principe)schreef.

De hartslag van de aarde

Wat heeft de natuur dan, wat zo belangrijk voor ons is? Behalve frisse lucht, oneindig veel groen, bloemen, dieren, vergezichten, mooie wolkenluchten enzovoort? Nou, de natuur heeft het vermogen om ons echt tot rust te brengen, en dicht bij onszelf. Wanneer je écht in de natuur bent, zonder mobiele telefoon, zonder muziek in je oren, maar echt ongestoord aanwezig in het hier en nu, dan heeft de natuur een herstellende en helende werking. Of je het nu hebt over een bos, het strand, de bergen, de duinen, de heide, de polder of het stadspark, wanneer je echt met aandacht aanwezig bent gaat je brein vanzelf afstemmen op de frequentie van de aarde, de weerklink van de natuur. Dat klinkt misschien zweverig maar het is een wetenschappelijk aangetoond natuurkundig proces. Dit heet de Schumann resonantie (weerklink) naar de ontdekker van dit verschijnsel, rond 1950. Het gaat over een continue trilling vlak boven het aardoppervlak, ook wel de hartslag van de aarde genoemd. Zodra je hersens op deze frequentie afstemmen kan er energie uitwisseling plaatsvinden, een energie, die je kan voeden, helen en je bewustzijn vergroten. Je brein komt in de staat waar inzichten verkregen worden en creativiteit loskomt. Goede ideeën ontstaan niet voor niets vaker tijdens een wandeling dan achter een bureau. Natuurvolken weten niet beter dan dat ze hierop aangesloten zijn maar wij, met onze veeleisende leefstijl, zullen dat opnieuw moeten leren.

“Ik hou van mijn eeuwenoude Demmerikse polder”

Daarom is het zo belangrijk dat we de (nog overgebleven) natuur koesteren. Sterker nog, wat mij betreft zouden we de natuur, het landschap nog meer moeten ondersteunen om vitaal te blijven. Dat zou niet alleen afhankelijk moeten zijn van beleid [van gemeente, provincie of overheid] maar ook van boer, burger en bewoner. Boeren kunnen bijvoorbeeld subsidie ontvangen om naast [kringloop]landbouw, een gedeelte van hun grond vrij te maken voor andere beplanting om de bodem gezond te houden en biodiversiteit te herstellen. Of om er voedselbossen aan te leggen, waar mensen kunnen meewerken zoals bij een herenboeren bedrijf. Dat deel van het landschap kan dan door wandelroutes worden opengesteld zodat mensen er kunnen wandelen en genieten van de koeien en de schapen, de weidevogels, van de kleurrijke bloemenranden, die sommige boeren in onze omgeving nu al om hun land planten. En van de vergezichten met de altijd weer anders gekleurde Hollandse luchten aan de horizon.

Begin in eigen huis!

Ook binnenshuis wint ‘groen’ terrein. De behoefte aan planten en andere soorten groen neemt nog steeds toe niet alleen vanwege de sfeer maar zeker ook vanwege de heilzame en de luchtzuiverende werking. Groen staat niet alleen leuk in je interieur, het zorgt ook voor een gevoel van rust, zowel mentaal als fysiek. Ook in de stedelijke omgeving zien we gelukkig de opmars van groen; verticale tuinen sieren gebouwen, balkons bieden ruimte voor beplanting, daken worden groen gemaakt, parken worden aangelegd en er ontstaan buurt- en geveltuinen. Trambanen worden met gras bekleed en in sommige gemeenten krijg je een vaste plant in ruil voor een tegel uit je tuin. Begroeiing en groen kunnen bijdragen aan de oplossing van het klimaatprobleem. Hoe meer groen wordt aangeplant hoe meer CO2 kan worden afgevangen. ‘Green up to cool down’ is een beweging die zich wereldwijd inzet om samen met groen, met de natuur de verdere opwarming van de aarde tegen te gaan.

In De Ronde Venen mogen we vooralsnog niet klagen. Ooit zijn er visionaire beleidsmakers geweest, die hebben besloten om de kostbare Demmerikse polder zoveel mogelijk ongerept te laten en veilig te stellen. De Demmerikse boeren verdienen wat mij betreft steun om de natuur voor het publiek toegankelijker te maken zodat de polder ruimte kan bieden aan bewoner, boer, bezoeker en biodiversiteit. Ik hou van mijn eeuwenoude Demmerikse polder, waar de hartslag van de aarde ontspanning en nieuwe energie opwekt waarmee we ons in de nieuwe wereld te kunnen ontplooiën.

“De veengrond hier is prima voor het boerenbedrijf, het gras groeit het hele jaar door. De koeien staan 5 tot 6 maanden per jaar buiten in de polder. Als dat te warm is, of te nat, kunnen ze zelf kiezen of ze in de koele en droge stal of buiten willen zijn.”

Stef de Lange

Boer in de Demmerikse Polder

Familie de Lange

De boerderij van de familie de Lange aan de Demmerikse kade wordt bestierd door vader Cor (1948), Moeder Anneke (1954) en zoon Stef (1986). Stef nam het bedrijf met 120 melkkoeien en 60 stuks jongvee in 2019 over.

Zoon Stef de Lange:

“Het is hier goed boeren”

We hebben in 2013 een supermoderne en ruime, open stal gebouwd volgens de Maatlat Duurzame Veehouderij. De koeien lopen vrij rond en gaan ook uit eigen beweging (gelokt door lekkere hapjes, redactie) naar de melkrobot. Na het melken worden ze met zachte hand hier weer van weggevoerd – ook koeien mogen maar met mate snoepen.

We produceren nu 1,2 miljoen liter melk per jaar, dat gaat voornamelijk naar FrieslandCampina. Het is PlanetProof melk, met extra eisen voor dierenwelzijn, klimaat en milieu. We leveren ook aan Jssalon ‘de

Ijsbeer’ in Vinkeveen (vlakbij het Spoorhuis, daar maken ze met deze melk zo’n beetje het lekkerste ijs van de hele wereld weet schrijver dezes uit eigen veelvuldige ervaring). Als voornaamste uitdagingen in de komende jaren ziet Stef de burocratie en de waterstand in de Demmerikse polder. Een te hoog waterpeil gaat niet goed met grazende koeien. De veengrond hier is prima voor het boerenbedrijf, het gras groeit het hele jaar door. De koeien staan 5 tot 6 maanden per jaar buiten in de polder. Als het te warm is, of te nat, kunnen ze zelf kiezen of ze in de koele en droge stal of buiten willen zijn.

Hanke Bruins Slot

gedeputeerde Provincie Utrecht

Natuur versus boeren?

Ik vind het belangrijk dat de provincie groen is en groener wordt. Daarom zijn we aan de slag om natuur aan te leggen en leefgebieden van planten en dieren te verbinden. Hoe groter het biotoop, hoe beter de natuur. En meer dan de helft van de provincie bestaat uit het agrarisch gebied. Boeren zijn onmisbare voedselproducenten en belangrijke “hoeders” van het landschap.

Het Afghaanse of het Nederlandse landschap?

Als militair ben ik uitgezonden naar Afghanistan. Daar heb ik leiding gegeven aan een detachement pantserhouswitsers in Tarin Kowt (juli 2008 tot december 2008, red.). In Afghanistan zag ik wat er gebeurt met een land als er geen goede gezondheidszorg is, er weinig onderwijs is en de inwoners niet veilig zijn. En na de zeer droge zomer en temperaturen ver boven de veertig graden die ik daar heb meegemaakt, ben ik erg gelukkig in het groene Nederlandse polderlandschap.

De helende kracht van het landschap

Naar buiten gaan breng balans met het online leven. Ik vind het belangrijk dat de natuur die we aanleggen zoveel mogelijk toegankelijk is. Je moet er van kunnen genieten, maar soms met mate. Zo is het wetland van Demmerik in het broedseizoen afgesloten om de vogels rustig te laten broeden. Het Bellopad is wel het hele jaar door geopend voor wandelaars.

Vader Cor de Lange:

“Vroeger was (bijna) alles slechter”

Ik ben in 1948 geboren op de ouderlijke boerderij aan de Demmerik, aan de andere kant van de polder. Door de ruilverkaveling – waar boeren grond ruilden als dat voor de bedrijfsvoering beter was – konden wij in de jaren ‘80 beginnen aan de Demmerikse kade.

Terugkijkend kan ik wel zeggen dat dit de juiste keuze is geweest: hier had je lekker de ruimte om te ondernemen. Boeren horen natuurlijk te klagen, maar echt: bijna alles is nu beter. Vroeger hadden we maar 50 koeien die in de winter ‘droog’ stonden. We moesten

toen sappelen, verdienen nu veel meer. En vandaag de dag is er is voor al het zware, vervelende werk wel een machine. Wat mij vroeger ook benauwde was de sociale controle: je moest van alles en werd langs de meetlat gelegd. Het leven nu is vrijer. Fijner. Ook voor de koeien: er is veel meer aandacht voor dierenwelzijn. Het klimaat verandert voor onze ogen: de lente komt eerder, de herfst later. Kolossale windmolens zijn niet de oplossing volgens mij, die verpesten de horizon. En dat moet zeker in de prachtige Demmerikse polder niet gebeuren.

Annie van der Arend:

“Als boerendochter wist ik al vroeg: later trouw ik een boer of een slager. Toch wel blij dat het een boer geworden is.”

Demmerikse Kade

Leon: mijn ouders hadden een boerenbedrijf aan de Demmerik. Door de ruilverkaveling konden wij in 1981 verkassen naar de Demmerikse kade, daar was lekker de ruimte om te ondernemen. De gefragmenteerde bedrijfsvoering op de oude locatie in het dorp was eigenlijk niet meer te doen. Zomers melkbussen laden op een praam om ze elders te verwerken lijkt in een film leuk, maar is het niet. Nu hebben we ruimte, ook voor de koeien, en aaneengesloten land. Dat werkt veel fijner en efficiënter.

Kaas

Annie en Leon: Onze melkproductie van 72 koeien wordt voor het grootste deel verwerkt in de kaas. Een klein deel van de melk, zo’n 2/7, gaat naar FrieslandCampina. Vroeger maakte bijna iedere boer wel kaas. Wij hebben er bewust voor gekozen om het kaasmaken van Leon’s ouders voort te zetten want vinden het leuk om te doen. Om naast de klassiekers ook te experimenteren met speciaal-kazen. We maken nu zo’n 40.000 KG ambachtelijke boerenkaas per jaar. In 1 KG van onze kaas zit ongeveer 10 liter rauwe melk (en dat proef je, red.). De yoghurt die we op kleine schaal maken voor de winkel leveren we o.a. ook aan Jssalon De Ijsbeer, voor hun yoghurt-ijs. En we maken bijvoorbeeld ook tworog, Russische kwark, voor Russen en mensen uit de Oekraïne

Vinketaler

Annie: Onze beroemdste, licht-zoete kaas. We hebben even de naam Annie-kaas overwogen, maar kozen eerst Vinkedammer. Toen een vriend de kaas proefde kwam hij meteen met een veel sterkere naam: Vinketaler. Onze meest geliefde kaas, zeker nadat ie in 2008 Groene Hart – streekproduct van het jaar werd. In 2014 werd onze basilicumkaas uitgeroepen tot beste rauwmelkse kruidenkaas van Nederland.

Location, location, location

Annie: volgens die oude wet van de marketing, dat locatie voor een winkel alles is, zouden wij niet zoveel klanten moeten trekken. Maar die wet gaat dus schijnbaar niet op voor echt lekkere streekproducten, onze klanten hebben het ritje naar de winkel (op di, vrij en za open, red.) er graag voor over.

Weidevogels

Leon: ik heb wel het idee dat het er iets meer zijn dan een paar jaar geleden, maar het evenwicht is kwetsbaar. Een droog voorjaar is bijvoorbeeld slecht voor de weidevogels, dan vinden ze minder wormen. En hun leefgebied wordt ook door wegebouw, verstedelijking, industrie en natuur-recreatie steeds kleiner. Er hoeft ook maar een vos op dat beperkte toneel te verschijnen en er vindt een slachting plaats. Ook ooievaars, reigers en kraaien weten de eieren en kuikens te vinden. Wij doen mee aan de vergroening, met weidevogel-beheer, slootkantenbeheer en we hebben 6 HA dat we in het voorjaar niet maaien. Dat is goed voor de weidevogels en voor de insecten.

Landschap

Annie en Leon: de Demmerikse polder is voor ons zo dagelijks dat de schoonheid ons misschien wat ontgaat. Maar we fietsen graag en verbazen ons er dan wel weer over hoe fraai het landschap langs de Vecht en Het Gein is.

Opvolging

Annie en Leon: Onze vier kinderen hebben allemaal voor een ander beroep gekozen. De dochter werkt in de horeca/evenementen-sector, de drie zoons zijn actief in de windenergie, als werktuigbouwkundige in systems / controls en in de bedrijfseconomie. Wij werken nu ieder zo’n 70 uur per week, met liefde, maar gaan dat in de komende jaren rustig afbouwen. Op wat langere termijn beperken we ons misschien wel tot het kaas maken, dat vinden we gewoon hartstikke leuk om te doen. Dus: boer zoekt boer, er is hier ook in deze tijd van regelgeving en bureaucratie een goed bedrijf op te bouwen.

Leon van der Arend:

“Vroeger was het boerenbedrijf 80% werken en 20% denken, nu is dat andersom. Complexer, en daarom uitdagender en spannender.”

Familie v.d. Arend

Op de kaas- en zuivelboerderij van de familie Van der Arend aan de Demmerikse kade wordt van rauwe melk verukelijke boerenkaas gemaakt. Er is een kleine maar fijne winkel (open di, vrij en za) waar je naast hun eigen kazen ook andere streekproducten uit het Groene Hart kunt kopen.

▲ Het gezin Pauw voor hun woning aan de spoorlijn bij Vinkeveen, eigen collectie familie Pauw

Voormalige spoorwoning wordt “Ruïne van Vinkeveen”

“Ik heb daar heerlijk gewoond: alle ruimte, dus we konden heel fijn spelen”

Middenin de Demmerikse polder, aan de voormalige spoorlijn tussen Vinkeveen en Nieuwersluis, stond vroeger een spoorwoning. Daarin woonde jarenlang het gezin Pauw. In de jaren zestig van de vorige eeuw werd de spoorwoning gesloopt. Alleen de fundering was nog enigszins in het landschap zichtbaar. Deze fundering is in 2019 uitgegraven, waardoor je nu weer in het huis kan stappen.

TEKST ROSANNE KOK

Elizabeth Maria Paulina Pauw – “zeg maar Lies” – werd geboren in 1932. Naast haar telde het gezin Pauw nog tien andere kinderen; zes broers en vier zussen. Slechts één andere zus is nog in leven: To. In 1937 verhuisde het gezin vanaf Achterbos in Vinkeveen naar de spoorwoning in de Demmerikse polder. Dat herinnert Lies zich nog goed. “Mijn vader kreeg een baan bij de Nederlandse Spoorwegen en had als taak om het spoor tussen Aalsmeer en Vinkeveen te onderhouden”, begint zij haar verhaal. “Daarnaast was hij verantwoordelijk voor de bediening van de spoorburg over de Veldwetering. Wie werkte voor de spoorwegen, kreeg ook een woning. Vandaar dat wij langs het spoor kwamen te wonen.” Voor de geboren Vinkeveense was het een geweldige tijd. “Ik heb daar echt heerlijk rustig gewoond”, zegt zij. “Achteraf gezien was het misschien jammer dat we daar geen vrienden konden maken. Het was veel te ver van de bewoonde wereld af. Voordat wij van school naar huis waren gelopen, was het half 5. Je wist toen niet beter. Wij hadden gewoon elkaar. Bovendien moesten we altijd thuis aan het werk als we uit school kwamen; naaien, strijken of schoonmaken.”

Van de trein die zo nu en dan voorbij kwam, had het gezin geen last. “Soms hoorden we hem niet eens”, lacht Lies, terwijl zij aan deze herinnering terugdenkt. “Dan vroegen we elkaar: goh, is de trein van drie uur eigenlijk al geweest? Ik heb hem niet gehoord...” Om de veiligheid van de kinderen langs het spoor te garanderen, golden strenge huisregels. “Wij moesten achter het hek blijven. Er stonden straffen op als je dat niet deed.” Een keer overtrad haar broertje de belangrijkste regel; hij kroop over het hek om naar zijn vader in de moestuin te gaan. “Dat liep bijna verkeerd af” weet Lies nog. “Daar heeft hij flink billenkoek voor gekregen.”

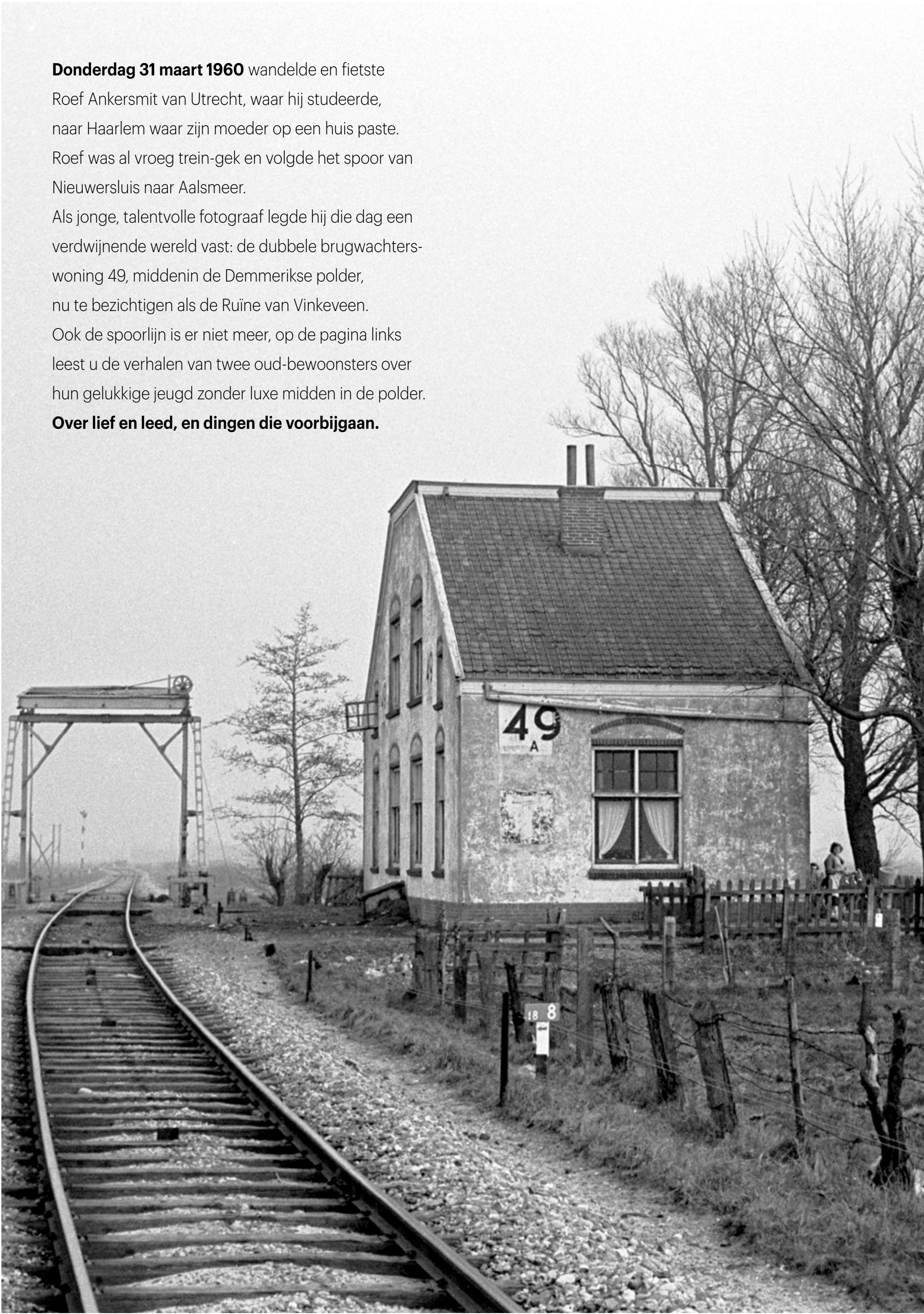
De woning had geen voorzieningen voor gas, water of licht. “Water haalden we uit de waterput, waar we het regenwater in opvingen”,

Bij de officiële ingebruikname van het Bellopad in juni 2016 onthulde burgemeester Maarten Divendal (rechts) een spandoek van spoorwachtershuisje 49 in het bijzijn van Lies en To Pauw, die weer even terug waren op hun geboortegrond en directeur Gert Tetteroo (links) van het Spoorhuis Vinkeveen.

vertelt Lies. “Als het echt een heel droge zomer was, kwam er een treintoestel met water om de put weer te vullen.” Dat het ’s avonds pikdonker werd, deerde Lies niet. “We hadden prachtige olielampen,” zucht Lies. “Ja, dat was knus. Ik heb me er echt altijd heerlijk gevoeld.”

De woning was uitsluitend te voet of per trein bereikbaar. Dat had een groot nadeel toen een van de broers van Lies ziek werd. Ernstig ziek. “Er kon geen ziekenwagen komen”, zucht zij. “Met veel moeite kwam de dokter bij zijn zoon achterop de motor over het smalle kolenpaadje langs het spoor. Hij concludeerde dat mijn broer echt naar het ziekenhuis moest. Het treinverkeer werd stilgelegd zodat er een lorrie over het spoor kon komen. Bovenop deze lorrie werd een stoel gemaakt, waar mijn broer op kon zitten. Helemaal ingepakt in de dekens werd hij door twee mannen naar het Spoorhuis bij Vinkeveen geduwd. Hij was echt doodziek. In het ziekenhuis is hij overleden. Negentien jaar is hij geworden.” Deze gebeurtenis geeft een zwart randje aan de gouden tijden die Lies bij de voormalige spoorwoning beleefde.

Donderdag 31 maart 1960 wandelde en fietste Roef Ankersmit van Utrecht, waar hij studeerde, naar Haarlem waar zijn moeder op een huis paste. Roef was al vroeg trein-gek en volgde het spoor van Nieuwersluis naar Aalsmeer.

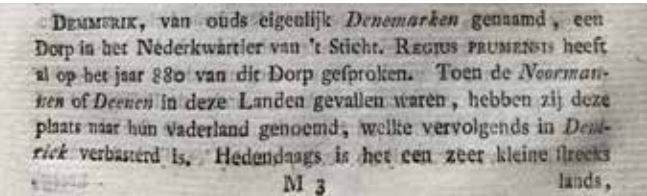
Als jonge, talentvolle fotograaf legde hij die dag een verdwijnende wereld vast: de dubbele brugwachterswoning 49, middenin de Demmerikse polder, nu te bezichtigen als de Ruïne van Vinkeveen.

Ook de spoorlijn is er niet meer, op de pagina links leest u de verhalen van twee oud-bewoonsters over hun gelukkige jeugd zonder luxe midden in de polder.

Over lief en leed, en dingen die voorbijgaan.

Buurtschap Demmerik

Het langgerekte buurtschap Demmerik is een van de oudste nederzettingen in dit gebied. Het werd aanvankelijk ‘Denemarc’ genoemd, een herinnering aan de Vikingen die zich hier in de 9e eeuw gevestigd zouden hebben. Tot 1989 was het onderdeel van Vinkeveen, dat toen opging in de gemeente De Ronde Venen.

De centrale weg is de Demmerik, waarlangs de bebouwing zich in de loop der eeuwen als een lint heeft ontwikkeld. Tot voor kort waren hier veel boeren en tuinders, maar die zijn nu bijna allemaal gestopt of vertrokken. Wat van hen rest zijn prachtige, monumentale boerderijen.

In het noorden wordt het buurtschap begrensd door de Heulbrug, nu vooral bekend door het lekkere eetcafé ‘t Kruytvat’ en de in deze krant al veelgenoemde ijssalon De Ijsbeer (geen sponsor, we vinden het gewoon echt lekker).

In de buurt van het Spoorhuis Vinkeveen is de grootste concentratie bewoners rond de Spoorlaan, Elzenhof, Wilgenlaan en woon-arken-park Mur.

Achter de spoorbuurt ligt ook een klein bedrijvenpark met onder meer de bijna 100 jaar oude VOBI. De Vinkeveens Onderlinge Beton Industrie, nu een bouwbedrijf gespecialiseerd in betonnen constructies, werd in 1925 opgericht om de veenwerkers in de winter van werk te voorzien (en uit de kroeg te houden). De bij de oprichting betrokken Kapelaan Welsing kreeg hierbij de titel ‘Eerwaarde Adviseur’.

Tegenwoordig omvat het buurtschap zo’n 250 huizen met ca. 800 inwoners, 60 woonschepen en ongeveer 25 bedrijfsgebouwen.

In het Zuiden wordt het buurtschap begrensd door ‘De Schans’, een restaurant met prettig terras. De Schans dankt zijn naam aan het verdedigingswerk (een ‘schans’) dat hier door kolonel Palm met 300 mariniers in het voorjaar van 1673 werd opgetrokken tegen de Franse bezetter. De Fransen waren in het rampjaar 1672 – ‘radeloos, redeloos, reddeloos’ – ons land binnengetrokken en ook actief in de Ronde Venen. Mede dankzij die schans moesten de Fransen hier het veld ruimen. We weten niet of ze Palm-bier schenken bij de Schans, maar neem er anders eentje ter nagedachtenis aan onze kolonel!

▼ *Het terras van De Schans*

Jan van Leeuwen De Brugwachter van Vinkeveen

Jan van Leeuwen was jarenlang de poortwachter van de Demmerikse polder. Als je vanaf de Herenweg de polder wilde ingaan kon je niet om hem heen: hij gaf duidelijk aan of je er nog net door mocht, of dat je toch even voor de open brug moest wachten.

Als mijn vriend Arnold met ondergetekende voor de zoveelste keer van het Spoorhuis richting IJssbeertje wandelden hing zijn hoofd al quitit uit het raam van zijn kleine brug-kantoor: IJSSSSIEEEEE!!

Om deze schande te ontlopen zijn wij wel eens een kwartier omgelopen, via de Heulweg. Maar Jan zag ons toch naar binnengaan – en op de terugweg kregen we een dubbele lading.

Hij was erg gesteld op Arnold – wie niet zou ik zeggen. In 2020 kreeg Jan landelijke bekendheid door zijn deelname aan het tv-programma ‘Typisch Vinkeveen’. Iedereen die de Vinkeveense Plassen wel eens per boot bezocht heeft, kende ‘Jan de brugwachter’ toen al. En hoewel de gemoederen daar in de zomer wel eens hoog opliepen, zowel bij bootbezitters als bij al dan niet gemotoriseerd verkeer, wist hij bijna altijd een goede sfeer te houden. Dat had met zijn fijne uitstraling, grote inzet en manier van doen te maken.

Jan van Leeuwen, geboren in Mijdrecht, overleed 21 januari 2021 op 61-jarige leeftijd in Vinkeveen. “Onverwachts en veel te vroeg is onze lieve vader, trotse opa, broer, en zwager overleden” stond te lezen in de rouwadvertentie.

Dag Jan, inmiddels is de brug al naar jou vernoemd. En wij zullen dit jaar bij ieder IJSSIE even aan je denken.

GERT TETTEROO – FOTO ARTHUR VAN DER KOOLJ

STAD OF PLATTELAND

Ik vertrek! Of ik blijf!

Veel jongeren trekken na de middelbare school naar de grote stad, om te studeren en zich onder te dompelen in het stedelijke gedruis. Anderen blijven liever op het platteland waar natuur en oude beken den het leven prettig maken. Een huis vinden is nu overal moeilijk, dat wordt een van de grootste politieke uitdagingen voor de komende jaren. Wij vroegen vijf jongeren in De Ronde Venen naar hun toekomstdromen.

Kim Suos (18)
Ik vertrek

Vinkeveen
Ik ben geboren in China en rond mijn eerste verjaardag geadopteerd. Mijn ouders woonden in Utrecht maar zijn voor mij naar Vinkeveen verhuisd. Zij vonden het fijner als ik in een rustig dorp zou opgroeien. Dat heeft uitstekend gewerkt, hier was lekker veel ruimte om te spelen en ik hoefde maar 1 minuut te wandelen naar school.

Journalist
Ik wil journalist worden, of iets anders als het maar met media te maken heeft. Naast mijn studie journalistiek in Utrecht werk ik momenteel als free-lance journalist bij De Groene Venen (wekelijkse huis-aan-huis krant van De Ronde Venen, red.). En bedrijven en particulieren kunnen mij inhuren als tekstschrijver.

Landschap
Ben niet echt een natuur-type, maar in de afgelopen lockdowns heb ik wel ontdekt dat wandelen ontspannend is. In het bos of op het strand, maar liever niet in de regen. Geef mij maar een beetje zon.

Ik vertrek
Utrecht vind ik een fijne stad, maar ook Amsterdam is leuk. De mediawereld houdt van grote steden, dus die zwaartekracht zal mij waarschijnlijk naar de stad trekken. Het leven bruist daar, met veel sociale contacten. En hopelijk dus een uitdagende baan. Maar het zal mij ook niet verbazen als ik ooit weer terugkeer naar het platteland. Het leven is wel fijn hier hoor.

Frans Steenaken (20), Vinkeveen
Ik vertrek...

Vinkeveen
Heerlijk dorp, lekker veel water om te zeilen. Op het water voel ik mij vrij. Ik ga vaak mee met mijn vader die wedstrijden in heel Europa zeilt. Als vrijwilliger bij de Watersportvereniging Vinkeveen/ Abcoude zorg ik tijdens events met een lekkere snelle boot dat alle deelnemers veilig blijven.

Werk
Bij WildFM produceer ik het radioprogramma van Bas van Teylingen en Jesper Kleynen: de Domiboshow, elke donderdag op de radio. Een praatprogramma waar de week besproken wordt. Ik hou van radio en werken als DJ is mijn droom.

De wijde wereld in
Toch kan ik niet wachten op het moment dat ik mijn spullen pak en de weide wereld in trek. De wereld is groter dan Vinkeveen, ik ben nieuwsgierig en wil nieuwe plekken en mensen ontdekken. Niet naar de stad, eerst een paar maanden naar Curaçao om daar te zeilen en de cultuur te ontdekken. Dan naar Azië, om in Japan de Oosterse cultuur en in Nieuw-Zeeland de prachtige natuur te verkennen. Mijn droomreis eindigt in Amerika – waar ik langere tijd op het platteland wil wonen en werken als radio DJ vanuit mijn eigen radiostudio thuis. Om vanuit daar verder te groeien in de mediawereld.

...Maar ik kom terug
Ooit kom ik terug. Wanneer? De tijd zal het leren. Maar Vinkeveen is echt mijn thuis.

Britt Versteeg (26), Mijdrecht
Ik blijf

Wilnis
Heerlijk dorp om op te groeien, lekker veel ruimte om te spelen. Ons kent ons, mensen weten elkaar snel te vinden. Een warm bad.

Mijdrecht
Daar woon ik nu met mijn vriend. Amsterdam vind ik een heerlijke en mooie stad, ik heb er gestudeerd maar zou er niet willen wonen. Te duur ook. Mijdrecht is een goede tussenvorm, lekker veel winkels en stadse faciliteiten op loopafstand. Maar ook hier is het voor jongeren moeilijk een eigen huis te vinden.

Werk
Bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken in Den Haag werk ik sinds januari als HR- adviseur, personeelszaken dus. Dat heb ik hiervoor vier jaar bij de Gemeente de Ronde Venen gedaan. Een spannende uitdaging in een internationale wereld.

Mooiste plek in De Ronde Venen
De Vinkeveense Plassen, vooral in de zomer met vrienden op Eiland 1. Daarom wil ik ook niet weg: ik hou van de vrijheid, de rust en de natuur.

Pepijn Schaeffer (22), Mijdrecht
Ik blijf (alhoewel...)

Mijdrecht
Geboren en getogen: het is een schitterende plek om te wonen, ligt lekker centraal en ik kan in de buurt goed hardlopen. Heerlijk 15 kilometer rennen over het Bellopad bij Vinkeveen. Ik ben ook bestuurslid bij de Ronde Venen Marathon – die komende november waarschijnlijk wel weer door kan gaan.

Woningnood
Mijn broer heeft geluk gehad, die vond een kluswoning in het centrum van Mijdrecht. Maar het is erg moeilijk voor mijn generatie om een goed, betaalbaar huis te vinden, dat moet hoog op de politieke agenda komen te staan. Want wonen is een eerste levensbehoefte.

Politiek
Ik ben opgeleid als sport- en beweging coördinator, en studeer momenteel bestuurskunde aan de hogeschool in Amsterdam. Sinds drie jaar werk ik als fractie-assistent voor de VVD in de gemeenteraad, met speciale aandacht voor sport, ouderen- en jongerenbeleid en zorg. Ik voel mij hier als een vis in het water, werken aan de gemeente waarin ik al mijn hele leven woon. En als het meezit vanaf 2021 als gemeenteraadslid.

Ik blijf (alhoewel...)
Het liefste blijf ik hier wonen, maar als het ooit voor werk zou moeten verhuis ik natuurlijk wel naar de stad. Om waarschijnlijk daarna hier weer terug te keren, want ik heb het hier met vrienden en familie onwils naar mijn zin.

Geus Walder (24)
**Vertrokken,
maar kom terug**

Wilnis en Vinkeveen
Tot mijn dertiende woonden wij in Wilnis, daarna verhuisden we naar de Demmerikse polder in Vinkeveen. Vond het heerlijk hier, veel buiten met vrienden en lekker voetballen. Vanaf 16 begon ik toch naar de stad te verlangen, vond het nachtleven hier wat tam.

Amsterdam
Heb nog even getwijfeld tussen Groningen en Amsterdam, maar het is toch de hoofdstad geworden. Wat een heerlijke stad, ik heb het enorm naar mijn zin. Wat ik soms mis is het lekkere eten van mijn moeder en voetballen bij CSW in Wilnis. Dat vond ik altijd beregezellig.

Colombia
Daar heb ik een tussenjaar doorgebracht, in het berucht Medellín dat als je er woont erg meevalt. Ik leerde er Spaans en heb er mijn vriendin Katalina ontmoet. Ze komt binnenkort weer naar Nederland, we zijn nog op zoek naar een stageplaats.

Landschap
Met onze hond Toon wandelen over het Bellopad, daar geniet ik van. Maar rust vinden hoeft wat mij betreft niet per se in het landschap, dat kan ook in de stad.

Ik kom terug
Amsterdam is de komende jaren mijn thuis, maar ooit kom ik terug naar Vinkeveen. Heerlijk varen over de Vinkeveense plassen. En voetballen bij CSW!

Wervelende voorstellingen in het Nederlandse landschap

POLDER PERFORMANCES

Polder Performances is een wervelende mix van diverse kunstvormen met dansers, dichters, zangers, uitvoerend artiesten, ensembles, rappers, film en ook de lokale drumband en het kerkkoor. De voorstellingen vinden plaats midden in de Demmerikse Polder bij Vinkeveen.

Iedere voorstelling wordt ontwikkeld door kunstenaar Aziz Bekkaoui en een vaste bezetting van onderstaande artiesten, in samenwerking met een wisselende groep kunstenaars en artiesten uit Vinkeveen en omgeving. De voorstellingen duren steeds van 19.00 tot 21.00 uur.

Maandag 20 september 2021:
WATER – De Grote Ontginning

Maandag 20 en dinsdag 21 juni 2022:
AARDE – Ode aan het Landschap

Dinsdag 20 en woensdag 21 september 2022:
LUCHT en LICHT

Dinsdag 20 en woensdag 21 juni 2023
VUUR en TURF

Vaste bezetting (onder voorbehoud):

Operazangeres Claron McFadden, ensemble Nederlandse Bach Vereniging o.l.v. Shunske Sato, dansgezelschap Kalpanarts, acteur Sabri Saad Elhanus, Amstel Quartet, musicus en omponist Oene van Geel, dichter Mustafa Stitou, theater duo Ludique, zanger en arrangeur Matthias Kader en Aziz Bekkaoui.

De 400 toeschouwers participeren actief terwijl zij overgeleverd zijn aan de elementen. Zo wordt op een kunstzinnige en doorleefde wijze een ode gebracht aan het Nederlandse landschap.

Concept: Aziz Bekkaoui en Gert Tetteroo.
Een project van de Stichting Spoorhuis Vinkeveen en Stichting ID-tonen.

Praktisch:

Tickets: 37,50 euro per persoon.
Meer info en reserveren: www.hetspoorhuis.nl/evenementen
info@hetspoorhuis.nl

Aziz Bekkaoui

Aziz, befaamd als vormgever en couturier, creëert met grote regelmaat ook performances, installaties en tentoonstellingen in musea en theaters. Het alledaagse vormt de kern van zijn performances omdat hij hiermee grote en nieuwe groepen mensen kan bereiken. Zijn werk was te zien in het Van Gogh Museum, het Centraal Museum Utrecht en het Guggenheim Museum (in samenwerking met Marina Abramovic) in New York. In 2020/21 stelde hij de tentoonstelling 'Ben Cobra' in het Cobra Museum samen. Momenteel werkt hij aan het interieur-design van het nieuwe cultuurcentrum 'Amare' in Den Haag. In 2007 ontving hij de Kunstprijs van de stad Amsterdam.

Aziz ziet in het landschap een treffende metafoor om terug te gaan naar de oorsprong van onze samenleving en cultuur, om het heden te duiden. "Alles wat in het verleden gemaakt is, heeft ook een hedendaagse betekenis. Het is de kunst om dat te zien en te vertellen. Mensen van toen hadden dezelfde passie en inspiratie als de mensen van nu met de huidige technologie, alleen beschikte men toen over andere middelen."

FOTO PETROVSKY & RAMONE

FOTO PETER STIGTER

Doe de Bello Safari!

Beleef en proef het Nederlandse landschap langs het oude spoor

Stap in de wereld van de eeuwenoude Demmerikse polder en geniet samen met een groep van een wandeling over het oude spoor. Je kunt heerlijk relaxen in de boomgaard van een afgelegen kaasboerderij, terwijl je – happend in lekkere broodjes boerenkaas – uitkijkt over het weidse polderlandschap. Na een bezoek met rondleiding aan een historisch verlaten stationnetje neemt een bevlogen gids je mee over het hobbegge knobbegge oude spoor waar bij hij/zij vertelt over de vogels, het water, de koeien en het lief en leed dat mensen hier in de afgelopen duizend jaar ervaren hebben.

Het programma:

10.00 uur Spoorhuis Vinkeveen

Ontvangst met koffie/thee/lekkers, en rondleiding door een van de meest origineel bewaard gebleven stations (1915) van Nederland. Hierna een met veel beeld omlijst verhaal over de geschiedenis van het pand en de mensen die hier de afgelopen honderd jaar gewoond en gewerkt hebben.

11.00 uur Demmerikse polder

Verrukkelijke natuurwandeling met gids van 1,5 uur door een van de oudste en mooiste polders van Nederland, over het oude spoor naar kaasboerderij Van der Arend. Het Bellopad is her en der wat hobbegge, maar voor de meeste mensen goed te doen. De gids vertelt het verhaal van de vogels, het water, de polder, de Grote Ontginning, de turfindustrie en het huidige gebruik inclusief boeren en vogelreservaat.

Bij de Ruïne van Vinkeveen wordt het verhaal van de familie Pauw verteld, die hier tot eind jaren '50 de spoorbrug bediende.

12.30 uur Kaasboerderij Van der Arend

Aankomst bij de prijswinnende kaasboerderij van Annie en Leon van der Arend. Wij zitten in een grote tent (bij mooi weer open) midden in hun boomgaard, met spectaculair uitzicht op de Demmerikse polder.

Ontvangst met koffie/thee en twee broodjes van hun verrukkelijke boerenkaas, terwijl je geniet van de verre einders en van het gezelschap. We laten hier mooie luchtopnames van het met sloten doortrokken landschap zien en vertellen je een kort verhaal over boeren, burgers en buitenlui in deze polder. Daarna wandel je op eigen gelegenheid terug naar het Spoorhuis, waar je rond 14.00 uur aankomt. Op de terugweg kun je nog wat lekkers drinken op het terras bij De Schans, bij Jssalon de IJssbeer of eetcafé 't Kruytvat (niet inclusief).

Praktische zaken:

De Bello Safari vindt op verschillende dagen van de week plaats tussen 10.00 en 14.00 uur. Kijk voor beschikbare data op: www.hetspoorhuis.nl/bellosafari
Kosten: euro 22,50 p.p. incl. onbeperkt koffie/thee, wat lekkers, wandeling met gids, mooie verhalen, presentaties, een Demmeriks Dagblad en twee lekkere broodjes boerenkaas.

Bereikbaarheid:

Per auto

Je kunt parkeren op het parkeerterrein van het Spoorhuis.
Adres: Demmerik 68, Vinkeveen.

Vanaf NS station Breukelen

- Per fiets: een prachtige fietstocht van ongeveer 30 minuten
- Per bus: buurtbus 526 van Breukelen naar Uithoorn op maandag t/m vrijdag. Vertrek Breukelen 09.03 uur, aankomst Spoorlaan Vinkeveen 09.22 uur, recht tegenover het Spoorhuis. Op zaterdag en zondag: bus 130 van Breukelen naar Uithoorn, vertrek 09.05 uur, aankomst Kerklaan Vinkeveen 09.18 uur, dan 10 minuten wandelen.

Vanaf NS Station Abcoude

- Per fiets: een prachtige fietstocht van ongeveer 45 minuten

Meer info en reserveringen:

www.hetspoorhuis.nl/bellosafari en info@hetspoorhuis.nl

KORTINGSBON

Normale prijs € 22,50 p.p.
MET BON € 18 p.p.

incl. onbeperkt koffie/thee, wat lekkers, wandeling met gids, presentaties, een Demmeriks Dagblad, en twee lekkere broodjes boerenkaas.

Boek uw reservering op hetspoorhuis.nl/bellosafari onder vermelding van promotiecode DD2021 en het aantal personen dat deelneemt.

Zie de grote wandelkaart op pagina 16 en 17.

**Flower Power bij
Het Spoorhuis Vinkeveen**
www.hetspoorhuis.nl